A GENERALĂ A ARHIVELOR STATULUI
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMANIA

FILIALA ARHIVELOR STATULUI
Județul DÎMBOVIȚA

BUCUREȘTI 1983

DIRECȚIA GENERALĂ A ARHIVELOR STATULUI
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

FILIALA ARHIVELOR STATULUI Județul DÎMBOVIȚA

BUCUREȘTI, 1983

Lucrarea a fost discutată și avizată favorabil de Comisia științifică pentru probleme arhivistice în ședința din 14 decembrie 1982.

L u c r a r e a   a   f o s t   î n t o c m i t ă   d e :

CONSTANTIN CONDREA și

PÎRVAN DOBRIN

JUDEȚUL DÎMBOVIȚA

SCURT ISTORIC AL JUDEȚULUI

Meleagurile județului Dîmbovița, îmbinînd armonios un relief diversificat, cu importante cursuri hidrografice, a oferit condiții prielnice de viață încă din zorii preistoriei.

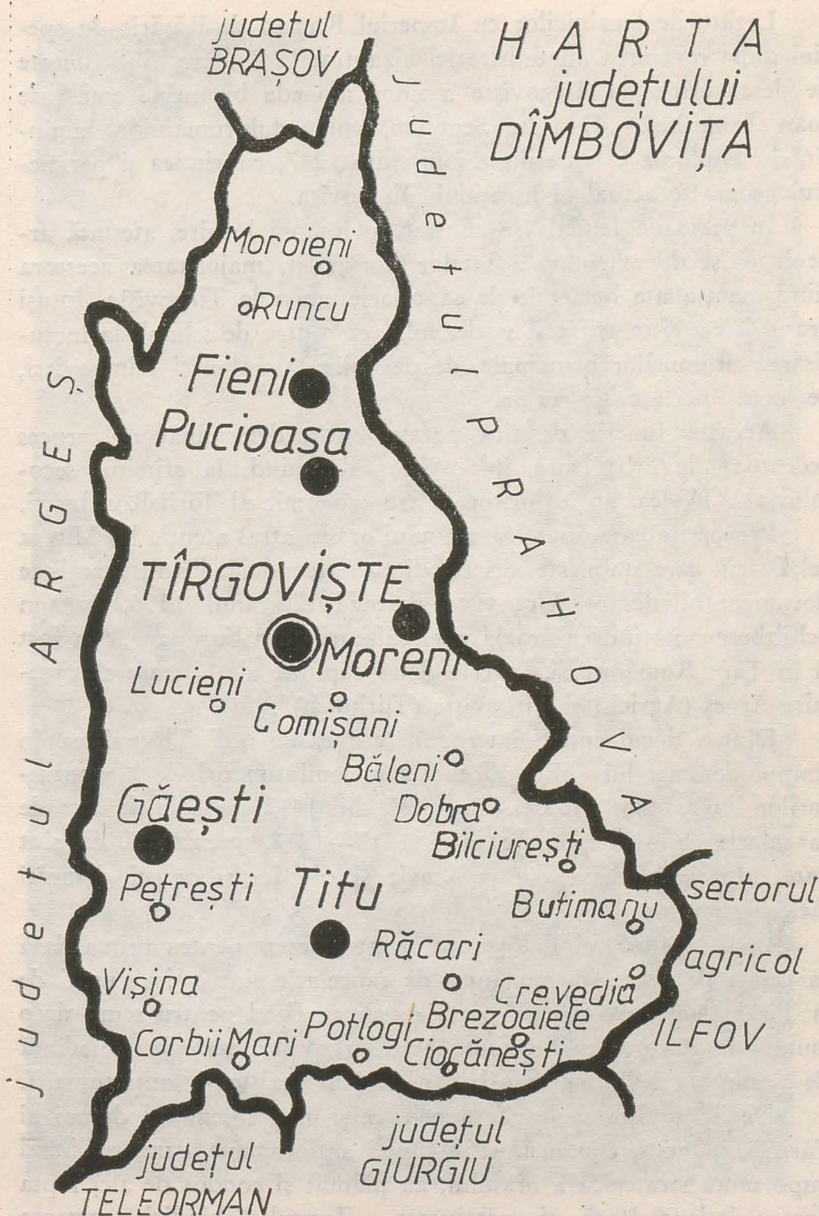
Cele mai vechi urme de locuire pe teritoriul județului Dîmbovița datează din paleolitic, atestate arheologic prin descoperirile de pe valea Argeșului — Petrești, Ionești, Greci. Aceste descoperiri demonstrează științific că teritoriul județului Dîmbovița, alături de cele ale județelor Argeș și Olt, constituie cel mai reprezentativ centru al activității umane aparținînd paleoliticului inferior din Europa și principalul inel de legătură între continent și aria de antropogeneză din Asia de sud. Încă de atunci oamenii au

populat intens aceste teritorii, mărturie stînd numeroase vestigii ale neoliticului, bine reprezentat în stațiunile de la Geangoești, Corbii Mari, Ionești-Palade, Morteni, Vișina, Odobești, Mogoșani, Brătești, Mătăsaru ș.a. care au păstrat urmele unor așezări stabile ale grupurilor sociale neolitice, ce atestă existența unei societăți relativ avansate, aparținînd culturii Gumelnița. Perioada de tranziție de la neolitic la epoca bronzului este reprezentată prin așezări de tip Coțofeni, pe terasa stîngă a Ilfovului, la Bungetu, iar din epoca tîrzie a bronzului este cunoscut un excepțional tezaur de arme de ceremonie din aur și argint masiv, descoperit la Pierșinari ; tot din această perioadă se cunosc și așezările de la Văcărești, Hăbeni, Nucet, Viforîta, Cornești, Cătunu, Mircea Vodă, Morteni, Vîrfuri, Colacu, Cazaci, Văleni-Dîmbovița etc.

În Hallstatt — prima vîrstă a fierului — densitatea așezărilor și intensitatea circulației monetare, atestată pe plan local prin descoperiri izolate sau în tezaur, dovedesc continuitatea, densitatea și gradul superior de organizare a societății geto-dacice, așa cum au fost semnalate la Cătunu, Cornești, Odobești, Bucșani, Valea Voievozilor, Comișani, Ocnița, Finta și Tețcoiu-Mătăsaru.

Prezența tezaurelor monetare la Căprioru, Cojasca, Gheboieni, Valea Voievozilor, Adînca și Potlogi, ca și a așezărilor dacice în sine, indică existența unei populații autohtone a cărei evoluție materială și spirituală va duce, spre sfîrșitul culturii La Tène, la crearea statului dac centralizat și independent condus de Burebista. Circulația monetară a denarilor romani descoperiți în tezaur la Obislav, Brîncoveanu, Cătunu, Strîmba etc. este înlocuită, după cucerirea romană, de monedele imperiale semnalate la Ciurari, Răcari, Costeștii din Vale ș.a., fapt care explică contactele localnicilor cu provincia romană, într-un raport de simbioză înfloritoare pînă la începutul epocii migrațiunilor.

În perioada de trecere la feudalism, în pofida vitregiilor timpurilor, continuitatea elementului autohton rămîne intactă, fiind atestată arheologic de numeroase așezări și necropole ca cele de la Voinești, Ilfoveni, Tîrgoviște, Cazaci, Băleni, Mogoșani, Bucșani, Răzvadul de Jos, Mătăsaru.

HARTA judeţului DÎMBOVIŢA
judeţul BRAŞOV
judeţul PRAHOVA
judeţul ARGEŞ
Moroieni
Runcu
Fieni
Pucioasa
TÎRGOVIŞTE
Moreni
Lucieni
Comişani
Băleni
Găeşti
Dobra
Bilciureşti
Petreşti
Titu
Butimanu
sectorul agricol ILFOV
Răcari
Vişina
Crevedia
Brezoaiele
Potlogi
Corbii Mari
Ciocăneşti
judeţul GIURGIU
judeţul TELEORMAN

Legăturile localnicilor cu Imperiul Roman de Răsărit, în special după revenirea administrației bizantine la Dunăre, sînt atestate de descoperirea la Tîrgoviște a unor monede bizantine emise de Ioan Tzimiskes. „Țara lui Seneslau, voievodul românilor" amintită în Diploma Cavalerilor Ioaniți din 1247, cuprindea și perimetrul geografic actual al județului Dîmbovița.

În perioada feudală se constată o intensă locuire, atestată arheologic și documentar, a satelor din județ, majoritatea acestora fiind menționate în actele de cancelarie emise la Tîrgoviște. Însuși orașul Tîrgoviște apare și se dezvoltă ca centru de schimb la încrucișarea drumurilor principale, de pe văile Ialomiței și Dîmboviței, pe locul unei așezări rurale.

Această funcție de tîrg permanent a determinat un proces accentuat de urbanizare, Tîrgoviștea devenind, la sfîrșitul secolului al XIV-lea, un înfloritor centru economic al Țării Românești.

Prosperitatea economică a noului oraș a atras atenția lui Mircea cel Bătrîn care stabilește aici reședința voievodală. Prima mențiune documentară despre Tîrgoviște datează din anul 1396, Iohann Schiltberger notînd cu ocazia unei călătorii prin Europa : „Am fost și în Țara Românească, în cele două capitale ale ei, care sînt numite Argeș (Agrich) și Tîrgoviște (Türkoich)".

Dintre documentele interne care menționează Tîrgoviștea în timpul domniei lui Mircea cel Bătrîn, amintim privilegiile negustorilor lioveni din 1403 și brașoveni, din 1413 iar primele acte de cancelarie cunoscute, emise între 1417—1418, precizează că sînt date „din însăși casa domniei mele și din însuși orașul domniei mele, Tîrgoviște".

Pînă în 1465, cînd Bucureștiul este atestat pentru prima dată ca cetate de scaun, documentele de cancelarie sînt emise numai de la Tîrgoviște, după această dată reședința fiind pentru scurt timp mutată la București. Din anul 1496 Tîrgoviștea redevine reședință de scaun a țării, legîndu-și destinul de rezistența antiotomană.

De Tîrgoviște se leagă numele celor mai însemnați domni ai Țării Românești, conducători ai luptei antiotomane, care, realizînd importanța strategică a orașului, au plănuit și condus de aici lupta pentru independență și neatîrnare. Turnul Chindiei, remarca

Curtea domnească şi Turnul Chindiei din Tîrgovişte.

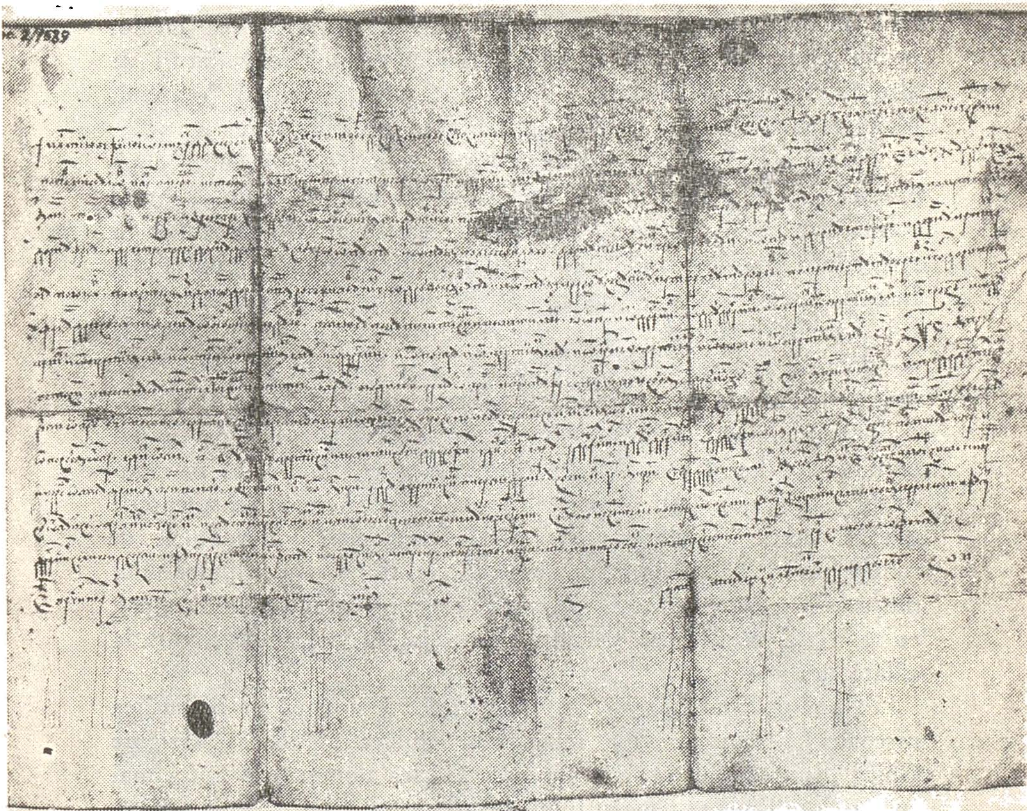
N. Bălcescu în scrierile sale, „...e scump românilor ca un monument care le vorbeşte de timpii lor de glorie şi mărire. El a fost martor la atîtea triumfuri. El a văzut, unul după altul, pe Mircea cel Bătrîn, Dracula Vodă, Vlad Ţepeş, Radu cel Mare, Radul de la Afumaţi, Mihai Viteazul şi Matei Basarab, toţi voievozii noştri cei mari şi vestiţi în pace şi război".

Într-adevăr, de meleagurile dîmboviţene sînt legate multe evenimente importante din istoria naţională a poporului român.

Pe valea Ialomiţei, oştile lui Iancu de Hunedoara obţineau „în locuri înguste şi muntoase" o strălucită izbîndă asupra turcilor, la 2 septembrie 1442. Lîngă Tîrgovişte, la Lucieni-Dîmboviţa, turcii conduşi de Mahomed al II-lea sînt înfrînţi de armata lui Vlad Ţepeş. Tot în apropierea oraşului, Radu de la Afumaţi obţinea o nouă victorie în efortul de apărare a independenţei ţării. După victoria de la Călugăreni, din august 1595, Mihai Viteazul, nereuşind să stăvilească înaintarea otomană, se retrage spre Stoeneşti pentru a aştepta ajutoare, însă luptele cu turcii au continuat în nordul judeţului. Impresionantul monument lucrat în piatră, de la Gemenea-Burlăneşti, ridicat de fraţii Buzeşti, aminteşte de aceste lupte duse la podul Dîmboviţei din localitate. În octombrie 1595 armata lui Mihai, coborînd pe la Malu cu Flori, Voineşti, Izvoare şi Gheboieni asediază Tîrgoviştea, ocupată de turci, pe care o eliberează după 3 zile. Plecînd de la Tîrgovişte, Mihai Viteazul realizează, în 1600, pentru prima dată unirea ţărilor române, intitulîndu-se „Io Mihai Voivod, din mila lui Dumnezeu domn al Ţării Româneşti, al Ardealului şi a toată Ţara Moldovei".

Alte acţiuni antiotomane au fost organizate, la Tîrgovişte, de către domnitorii Constantin Şerban şi Mihnea al III-lea şi tot aici are loc răscoala seimenilor din 1654—1655.

Cu prilejul vizitei din 11 mai 1967 la Tîrgovişte, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, sublinia că aproape trei veacuri, „...Tîrgoviştea a jucat un rol deosebit în existenţa poporului român, de numele acestei localităţi fiind legată viaţa şi lupta unora dintre cele mai glorioase figuri de conducători ai poporului nostru din trecut, care au pus mai presus de orice libertatea şi neatîrnarea patriei, luptînd cu vitejie contra cotropi-

1569 (7078) octombrie 7 — Poruncă a domnitorului Alexandru al II-lea Mircea, prin care întărește unor moșneni părți de moșie la Dîrmoxin, județul Dîmbovița.

torilor și făcînd posibile succesele de mai tîrziu, înfăptuirea statului național român".

Dezvoltarea urbanistică și culturală a Tîrgoviștei, începută de Mircea cel Bătrîn care își construiește aici casele domnești, este continuată prin noi construcții la Curtea Domnească — în parte păstrată pînă astăzi — de către Mihail I, Vladislav al II-lea, Vlad Țepeș și Vlad Călugărul. Radu cel Mare, Neagoe Basarab și Radu de la Afumați continuă opera predecesorilor lor înălțînd noi edi-

ficii arhitectonice de mare valoare artistică: Mănăstirea Dealu, prima tipografie a țării și gropniță domnească unde, alături de alte morminte voievodale, odihnește capul lui Mihai Viteazul, Mănăstirea Viforîta și mai tîrziu, Gorgota și Cobia.

Neagoe Basarab, construind între anii 1518—1520 o nouă biserică „mare și frumoasă, cu 8 turle și tot rătunde, cum se satură ochii tuturor de vederea ei", a mutat reședința Mitropoliei de la Argeș la Tîrgoviște, unde a rămas nestrămutată pînă în anul 1668. Însemnătatea politică și culturală a Tîrgoviștei a crescut neîncetat prin această mutare: cele două puteri conducătoare feudale — domnia și biserica — se apropiau una de alta pentru o mai strînsă colaborare și înfăptuirea țelurilor lor comune.

O altă etapă de înflorire a orașului este cunoscută în timpul domniei lui Petru Cercel, care construiește un nou palat în complexul Curții domnești, Biserica Mare a Curții, amenajînd splendide grădini după modele apusene și, de asemenea, o turnătorie de tunuri, unică în țară la acea vreme. Astfel Tîrgoviștea ajunge unul din cele mai importante și înfloritoare orașe din sud-estul Europei, cu o viață economică și culturală prosperă, stîrnind admirația călătorilor străini.

După mai multe pustiiri, în anii 1655 și 1660 și înăbușirea răscoalei antiotomane din timpul lui Mihnea al III-lea, Grigore Ghica distruge, din ordinul turcilor, Curtea domnească, „căci mai supt munte fiind se temeau turcii de hainie".

Matei Basarab realizează ample lucrări de restaurare a caselor domnești și a sistemului de apărare a orașului, înălțînd și alte edificii noi. În timpul domniei sale se ridică de către moldoveni biserica Stelea, important monument de arhitectură, numită și „Biserica Împăcării" domnitorului muntean cu Vasile Lupu.

Ultimul domnitor, din cei 33 cîți au rezidat la Tîrgoviște, este Constantin Brîncoveanu care, restabilind reședința voievodală în vechea cetate de scaun, reface și extinde complexul Curții domnești.

Orașul cunoaște o nouă perioadă de înflorire și prosperitate iar în județ apar noi complexe monumentale ca cele de la Potlogi, Văcărești, Doicești și Pătroaia. După moartea tragică a domnito-

Mănăstirea Dealul.

rului capitala se mută defintiv la Bucureşti, iar oraşul este ars de turci în 1737, rămînînd în ruină după ce rezistase peste trei secole vicisitudinilor timpurilor.

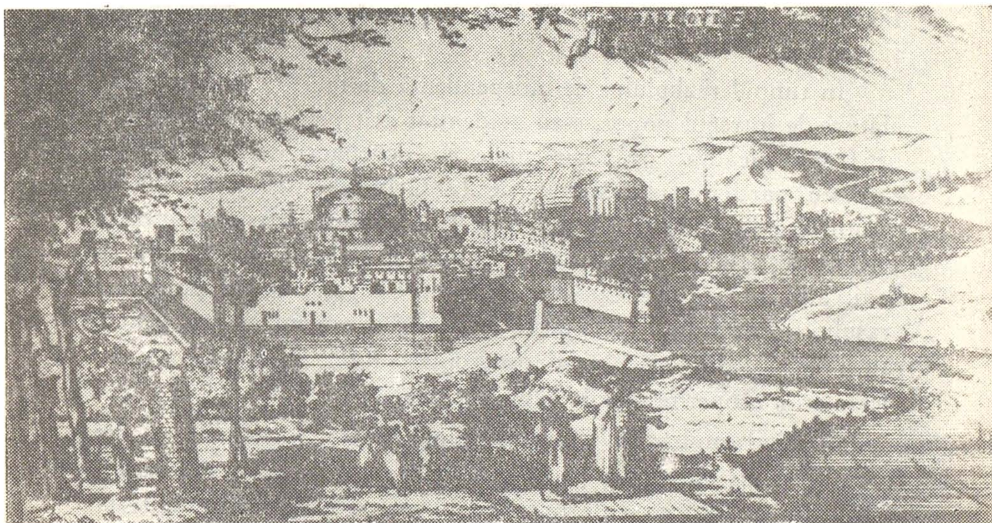
Deşi în 1784 Tîrgoviştea era încă menţionată în „Principes de Géographie", apărută la Paris, ca unul din principalele oraşe ale ţării, călătorii străini în trecere (Sulzer, Wilkinson, Panzini) rămîneau deziluzionaţi de oraşul ruinat şi părăsit de marea boierime şi negustori.

O dată cu apariţia relaţiilor de producţie capitaliste oraşul Tîrgovişte şi judeţul Dîmboviţa cunosc o dezvoltare economică şi socială relativ lentă, dar continuă şi stabilă. Apar manufacturi şi chiar complexe manufacturiere, iar tîrgurile şi bîlciurile devin tot mai frecvente. Relaţiile de schimb, în special cu Transilvania, se reînnoiesc, populaţia oraşului începe din nou să crească, iar structura urbană cunoaşte primele delimitări şi amenajări moderne.

Marile evenimente ale istoriei noastre naţionale din secolele al XIX-lea şi al XX-lea s-au implicat şi regăsit într-un amplu ecou în judeţul Dîmboviţa, masele populare aducîndu-şi o contribuţie importantă la desfăşurarea lor pe plan local şi naţional.

În timpul revoluţiei lui Tudor Vladimirescu un detaşament de panduri a trecut, în martie 1821, prin Tîrgovişte, înrolînd în efectivele sale mulţi localnici. După marşul victorios asupra capitalei, Tudor Vladimirescu, rezolvînd plîngerea locuitorilor din plaiul Dîmboviţei împotriva boierilor, cerea Divanului numirea paharnicului Drugănescu ca ispravnic de Tîrgovişte în scopul de a recruta 1 000 de oameni „vrednici şi înarmaţi". Arestat la Goleşti, Tudor Vladimirescu este adus la Tîrgovişte şi ucis mişeleşte la 27 mai 1821 în incinta Mitropoliei. Represaliile organizate de turci după înfrîngerea revoluţiei au afectat şi oraşul Tîrgovişte, care este prădat şi ruinat.

Izbucnirea revoluţiei de la 1848 a atras din nou în desfăşurarea evenimentelor vechea cetate de scaun. Populaţia a răspuns activ la chemările comisarilor de propagandă, acţionînd pentru înfăptuirea programului revoluţionar. După Proclamaţia de la Izlaz ţăranii cutreierau satele şi străzile oraşului militînd pentru punerea în aplicare a punctului 13 al acesteia care prevedea emanciparea

Tîrgoviște în secolul al XVI-lea.

și împroprietărirea lor. Printre cei mai activi militanți revoluționari se numără tîrgoviștenii Nae Lupescu, Alecu Bârsescu, Dinu Izvoreanu și Ion Gherghescu, ultimul fiind conducătorul delegației dîmbovițene care a jurat credință guvernului revoluționar. Tot el a organizat și înmormîntarea simbolică a Regulamentului Organic, la 10 septembrie 1848, „cu colivă de nisip, ardei și alte bazaconii" cum relatează un document al vremii. În urma încercării de a lichida revoluția, o parte din guvern — Cezar Bolliac, Ion Heliade Rădulescu, Nicolae Bălcescu, Cristian Tell, frații Golești și Voinești — se retrag spre Tîrgoviște, iar Ion Heliade Rădulescu, care fusese arestat la Pietroșița, este eliberat și primit cu entuziasm de orașul natal.

Unirea de la 1859 a fost împlinită de către localnici cu entuziaste manifestări de bucurie. Un mare număr de tîrgovișteni și dîmbovițeni au fost prezenți pe Dealul Mitropoliei din București în memorabila zi de 24 ianuarie, iar primul domn al României a fost întîmpinat pe întregul traseu din județ, cu ocazia drumului

făcut spre Cîmpulung, cu deosebite manifestări de dragoste, stimă și prețuire.

În timpul războiului de independență de la 1877, dîmbovițenii alături de întregul popor, s-au evidențiat atît prin acțiuni militare, pe front, încadrați în regimentele de dorobanți sau călărași cu care au participat la luptele de la Grivița și Plevna pînă la capitularea lui Osman Pașa, cît și prin acțiuni patriotice pentru sprijinirea nevoilor frontului. Numeroase donații și ofrande în bani, alimente și medicamente au fost colectate de la populația orașului și din județ. Necesitățile spitalului organizat în oraș pentru răniți ca și ale lagărului de prizonieri turci de la mănăstirea Dealu erau acoperite tot din resursele locale.

Aducînd mulțumiri tîrgoviștenilor pentru sacrificiile făcute I. C. Brătianu menționa, la 27 septembrie 1877 : „Onoare Tîrgoviștei care a hotărît să înființeze 235 de paturi pentru răniți la Fonderie și 100 pentru bolnavii (turci) în Mănăstirea Dealu".

Cucerirea independenței naționale a constituit un puternic stimulent pentru dezvoltarea economică a țării. În județ ia amploare extracția și prelucrarea țițeiului și mai tîrziu a cărbunelui. Se dezvoltă mișcarea muncitorească și socialistă, care în județul Dîmbovița are bogate tradiții. Paralel cu dezvoltarea mișcării muncitorești iau o amploare tot mai mare mișcările țărănești care vor culmina cu răscoalele din 1888 și 1907, cînd s-a manifestat pentru prima dată, în mod activ, colaborarea și solidaritatea în luptă a muncitorilor cu țărănimea, prevestind zorii alianței ce avea să devină cea mai puternică forță socială și politică a societății românești.

Apariția grupurilor comuniste și a Partidului Comunist Român în 1921 a polarizat și mobilizat mișcarea muncitorească, reprezentată activ în județul Dîmbovița de puternice detașamente muncitorești — petroliști, mineri, arsenaliști, la marile bătălii ce au urmat, pînă la realizarea deplină a idealurior de progres și libertate națională.

Ei au fost prezenți în mișcările greviste din perioada avîntului revoluționar 1918—1921, culminînd cu greva generală din

DOC.33/<1704-1714>

-1-

/1704—1714/ — Poruncă a domnitorului Constantin Brîncoveanu privind alegerea hotarelor moșiei Schei, județul Dîmbovița.

octombrie 1920, în luptele revoluţionare din perioada crizei economice 1929—1933, în întreaga luptă a comuniştilor din anii ilegalităţii, care, pe teritoriul judeţului Dîmboviţa, a beneficiat de îndrumare clarvăzătoare a marelui fiu al poporului român, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

În zilele fierbinţi ale declanşării revoluţiei de eliberare socială şi naţională antifascistă şi antiimperialistă, locuitorii judeţului, mobilizaţi de comunişti, şi-au adus contribuţia la dezarmarea trupelor germane din zonele petrolifere, la eliberarea ţării.

Înfăptuirea istoricului act de la 23 August 1944 a deschis, şi pentru judeţul Dîmboviţa, calea unor profunde transformări înnointoare în toate domeniile vieţii econonmice şi sociale, o nouă eră — a renaşterii şi afirmării — continuitate firească de civilizaţie dintre trecut şi prezent.

Istoricele cuvinte rostite de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care prefigurau în anul 1967, că vechea cetate de scaun va deveni o puternică cetate a oţelului şi industriei constructoare de maşini, au devenit astăzi un fapt împlinit.

În anii socialismului judeţul Dîmboviţa şi-a realizat plenar personalitatea, alăturîndu-se tuturor celorlalte judeţe în opera grandioasă de rapidă dezvoltare economică, ştiinţifică şi culturală a patriei, conform politicii statului nostru de dezvoltare echilibrată şi armonioasă a tuturor judeţelor ţării.

Datorită acestei înţelepte politici şi conform indicaţiilor date de secretarul general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu ocazia vizitelor de lucru efectuate în judeţul Dîmboviţa în anii 1967, 1970, 1973, 1975 şi 1979, înfăţişarea judeţului, a fiecărei localităţi în parte, s-a modificat substanţial, construindu-se zeci de uzine şi fabrici, dîndu-se în exploatare importante resurse ale subsolului, construindu-se noi cartiere de locuinţe şi dotări social-culturale,

1877 aprilie 19 — Un grup de cetăţeni din oraşul Tîrgovişte cer primarului o sală în care să fie organizată o întrunire publică pentru a se exprima adeziunea la războiul de independenţă.

primit 19 Aprile 1877
N 1011 ... 61

Să se invite D-lu Comisar comunal, ca prin îngrijirea servitorului dela școla de băeți No 1 să lase liberă intrarea D-lor cetățeni, în sala clasei I dela acea școlă, încredințată Comitetului ce se va întocmi sub privegherea și a poliției, pe timpul de zece zile inclusiv socotit dela doadeci curent și până la finitul lunei, cu permisiune ca întrunirea să se facă dela orele zece post-meridiane înainte, pentru care s'a ferit să așă

Domnule Primar

În fața nevoilor ce amenință Țara fie-care Român cu adevărate sentimente românesci trebuie să se întrécă cu a contribui pentru procurarea nevoilor cele mai indispensabili; Animați dar ca Români de dorul Țării nóstre ne am decis ca în acest scop singur să facem o întrunire publică la care să ia parte tote clasele sociale; – Pentru aceasta având nevoie de o sală spațiósă, și pentru că în Orașul nostru [illegible] găsim alta de cât sau acea a teatrului sau unul din salónele școlei Primare de băeți; Vă rugam cu onóre de bine-voiți a ne pune la dispozițiune una din aceste săli pentru [illegible] pentru ziua de 20 curent înainte [illegible]

Primiți vă rugam D-le Primar asigurarea considerațiunei nóstre.

evidentă politica căci această întrunire are singur numai scop, de a se consulta mijlócele de luat pentru a contribui fie-care Român în ajutorul poporului [illegible] în care stă de se găsesce Țara

[illegible signatures]

Domnului Primar local

valorificîndu-se superior potenţialul forţei de muncă, al bazei tehnico-materiale.

Structura economică a judeţului a suferit mutaţii radicale, acesta devenind o bază industrială a ţării în care precumpănesc producţia petroliferă, siderurgia şi construcţia de maşini.

La schimburile economice ale României, judeţul Dîmboviţa participă cu o gamă largă de utilaj petrolier, oţeluri speciale şi inoxidabile, strunguri automate, frigidere şi congelatoare cu compresoare, lămpi electrice fluorescente şi incandescente, articole electrotehnice etc. care sînt exportate în peste 50 de ţări ale lumii. În extracţia de ţiţei, judeţul Dîmbovia deţine primul loc pe ţară.

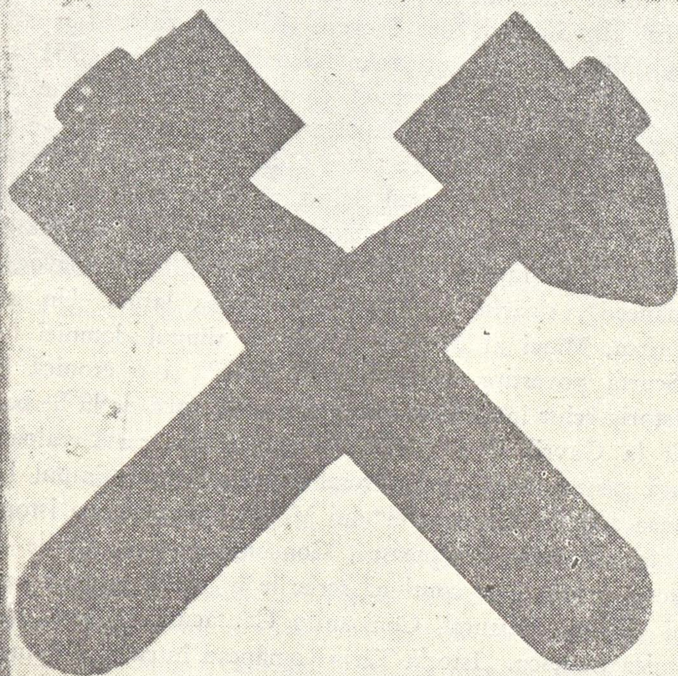
Marile izbînzi obţinute în ultimii ani evidenţiază certitudinea măreţelor realizări de perspectivă ale industriei, agriculturii, învăţămîntului şi culturii, de ridicare necontenită a nivelului de trai al populaţiei, contribuind la angajarea mai hotărîtă a oamenilor muncii pentru înlăturarea greutăţilor de moment, pentru realizarea sarcinilor ce revin fiecărei unităţi, pentru formarea omului nou, constructor al societăţii socialiste şi comuniste.

JUDEŢUL DÎMBOVIŢA, IMPORTANT CENTRU CULTURAL

Pe teritoriul actualului judeţ Dîmboviţa s-a desfăşurat, încă din secolul al XVI-lea, o intensă activitate culturală, fapt ce-l îndreptăţeşte a fi considerat ca una din marile vetre spirituale ale poporului nostru.

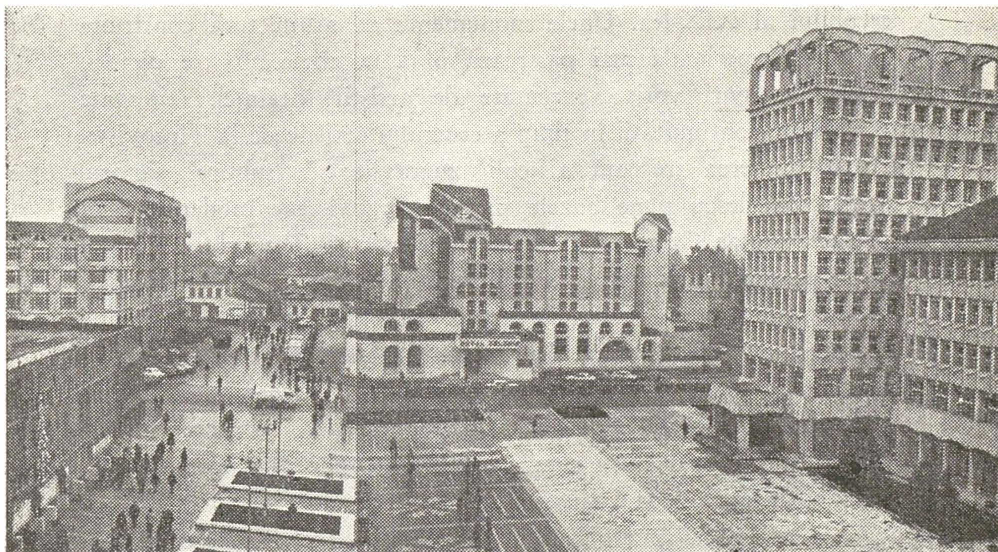
La Tîrgovişte apar cele dintîi tipărituri de pe întreg pămîntul românesc, o dată cu apariţia în 1508 a „Liturghierului" lui Macarie la mănăstirea Dealu, urmat, între 1510—1512, de alte două lucrări de referinţă „Octoihul" şi „Tetraenvagheliarul".

În 1545 activitatea tipografică este reluată de Dimitrie Liubavici, care, împreună cu ierodiaconul Moisi şi ucenicii săi Petre şi Oprea vor scoate de sub teascurile tipografiei de la mitropolia

1919 — Afiș electoral al Partidului Socialist.

lui Neagoe Basarab mai multe cărţi slavone, printre care „Molitvenicul“ şi „Apostolul“. Diaconul Coresi tipăreşte cărţi în limba slavonă şi română dintre care se remarcă „Triodul penticostar“, ilustrat cu valoroase xilogravuri. Conştient de dificila misiune de a tipări în limba română, Coresi reuşeşte, prin preocupări susţinute pentru o limbă literară, să facă începutul scrierii într-un grai comun tuturor românilor. Tot la Tîrgovişte apar primele lucrări literare şi istorice, adevărate monumente ale literaturii noastre naţionale, ca „Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie“ şi „Viaţa şi traiul sfîntului Nifon“, scrisă între 1517—1519 de Gavril Protul şi concepută ca un compediu istoric de referinţă privind originea şi dezvoltarea Ţării Româneşti. În secolul al XVI-lea, logofătul Teodosie Rudeanu scrie o cronică, astăzi pierdută, din care silezianul Baltazar Walter, care a vizitat Tîrgoviştea în 1597, se inspiră în publicarea lucrării „Scurtă şi adevărată descriere a faptelor săvîrşite de Ioan Mihail, voievodul Ţării Româneşti“, tipărită la Görlitz în limba latină. Un alt cărturar ilustru, Matei al Mirelor a scris în timpul domniei lui Mihnea „Scurtă povestire despre Şerban Vodă“ şi o cronică în greceşte „Istoria celor întîmplate în Ţara Românească de la Şerban Vodă pînă la Gavril Vodă“, izvoare istorice de certă valoare documentară pentru istoriografia românească. Tot în timpul lui Radu Mihnea apare „Cronograful“ lui Mihail Moxa, prima istorie universală în redactare românească. Concomitent cu scrierile în limba slavonă şi greacă se continuă scrierile în limba română prin operele lui Udrişte Năsturel, Constantin Cantacuzino, Radu Popescu şi Stoica Ludescu. „Istoria Ţării Româneşti întru care numele celui dintîi şi cine au fost locuitorii ei atunci...“ a stolnicului Constantin Cantacuzino argumentează ştiinţific, pentru prima oară, latinitatea şi originea comună a tuturor românilor. În timpul domniei lui Matei Basarab se tipăreşte la tipografia mitropoliei de la Tîrgovişte „Indreptarea legii“, prima pravilă în româneşte (1652) şi, mai tîrziu, „Capete de poruncă“, ambele lucrări avînd caracter juridic. La Tîrgovişte a funcţionat „Schola greca et latina“, prima instituţie de învăţămînt superior din ţările române. Între

Noul centru al municipiului Tîrgoviște.

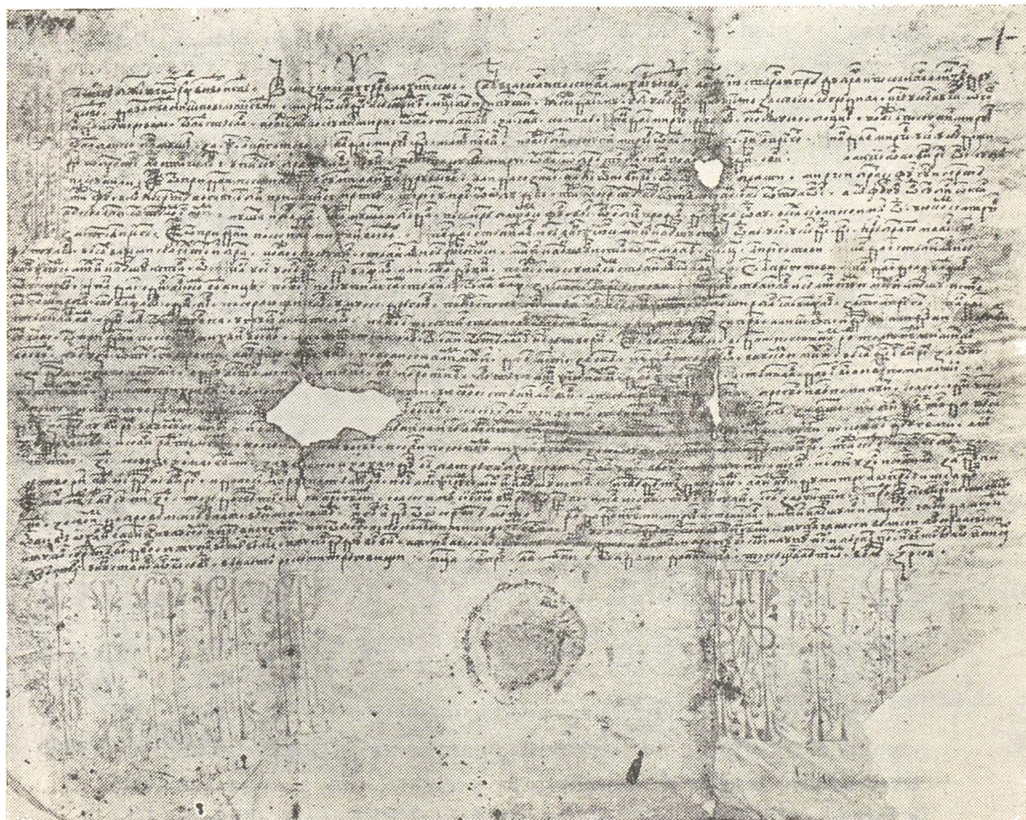
anii 1709—1715 Antim Ivireanu tipărește 18 cărți românești de cult, laice și filozofice.

O originală renaștere spirituală este înregistrată de literatura tîrgovișteană în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, generată de scriitorii redeșteptării naționale : poeții Văcărești, Vasile Cîrlova, Ion Heliade Rădulescu, Grigore Alexandrescu, Ion Ghica. În județul Dîmbovița a văzut lumina zilei cel mai mare dramaturg român, în comuna care azi îi poartă numele, Ion Luca Caragiale. De Tîrgoviște și împrejurimi este legată și viața și activitatea literară a scriitorilor : Alexandru Vlahuță, Duiliu Zamfirescu, Ion Al. Brătescu-Voinești, I. C. Vissarion, Elena Văcărescu, Smaranda Gheorghiu, I. D. Pietrari, Ștefania Stîncă, Cicerone Teodorescu, Matei Alexandrescu ș.a.

La Tîrgoviște apare, la sfîrșitul sec. al XV-lea, prima școală de pictură ale cărei ultime influențe se regăsesc pînă la începutul

secolului al XIX-lea. Unele monumente de arhitectură construite în această perioadă mai păstrează pînă în zilele noastre picturi, fresce, tablouri votive executate de artiştii localnici, minunate dovezi ale continuităţii în timp a centrului artistic de la Tîrgovişte. După stingerea treptată a şcolii zugravilor de subţire, pictorul Ştefan Vasilescu pune bazele picturii tîrgoviştene moderne. I-au urmat Nicolae Grigorescu, născut la Pitaru şi Gheorghe Petraşcu, reprezentanţi de seamă ai picturii naţionale româneşti. În domeniul artelor plastice s-au mai remarcat gravorul Gabriel Popescu şi sculptorul Vasile Blendea. La Tîrgovişte s-au născut marii actori ai scenei româneşti Tony Bulandra şi Mihai Popescu. De numele judeţului Dîmboviţa se leagă viaţa unor savanţi de renume mondial ai ştiinţei româneşti cum sînt dr. Gheorghe Marinescu, academician, dr. ing. Elena Ceauşescu ş.a.

În anii socialismului, asigurarea unei baze materiale corespunzătoare a avut ca rezultat firesc o dezvoltare culturală fără precedent, concretizată printr-o participare tot mai largă a maselor de oameni ai muncii la viaţa şi activitatea cultural-educativă din toate localităţile judeţului. În prezent în judeţ îşi desfăşoară o rodnică activitate numeroase cămine culturale, case de cultură, biblioteci, cluburi de mari întreprinderi, muzee, case memoriale, unităţi cinematografice, cercuri şi cenacluri de creaţie artistică şi literară în cadrul cărora activează mii de oameni ai muncii. Complexul muzeal Curtea domnească, Muzeul scriitorilor tîrgovişteni, Muzeul tiparului şi al cărţii vechi româneşti, ultimul inaugurat de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu ocazia vizitei de lucru din mai 1967, sînt obiective culturale unicat, intrate recent în circuitul turistic al Tîrgoviştei. La numeroasele iniţiative şi acţiuni care întreţin permanent un climat cultural emulativ cum sînt Festivalul de poezie patriotică „Moştenirea Văcăreştilor“, „Mesaje dîmboviţene în timp“, formaţiile corale „Cîntarea României“ şi „Cîntarea Brăneşteană“, Festivalul concurs „Crizantema de aur“, Teatrul muzical de amatori — care a debutat

1614 (7122) aprilie 31 (sic!) — Poruncă a domnitorului Radu Mihnea, prin care întărește lui Mircea din Cîndești, județul Dîmbovița, stăpînirea asupra unor cumpărături de pămînt.

în anul 1978 cu opereta „Ana Lugojana", Festivalul filmului documentar și de scurt metraj „Contemporania", sesiunile de comunicări științifice organizate anual de Comitetul județean de cultură și educație socialistă, se adaugă ampla și dinamica manifestare politică și cultural-educativă, Festivalul național „Cîntarea României". În acest cadru de puternică emulație culturală, județul Dîmbovița, angajat plenar, a izbutit să valorifice potențialul creator al

oamenilor muncii, străvechile tradiții din spațiul spiritual artistic al acestei vetre de țară și spirit românesc. Stau mărturie în acest sens cei 25.378 de artiști amatori din 1 154 de formații artistice și numeroasele premii cîștigate de județ la fazele republicane ale festivalului.

Continuînd firesc o tradiție multiseculară activitatea pe plan cultural a Tîrgoviștei și județului Dîmbovița este înscrisă organic și tradițional în sfera de afirmare a spiritualității și culturii naționale românești.

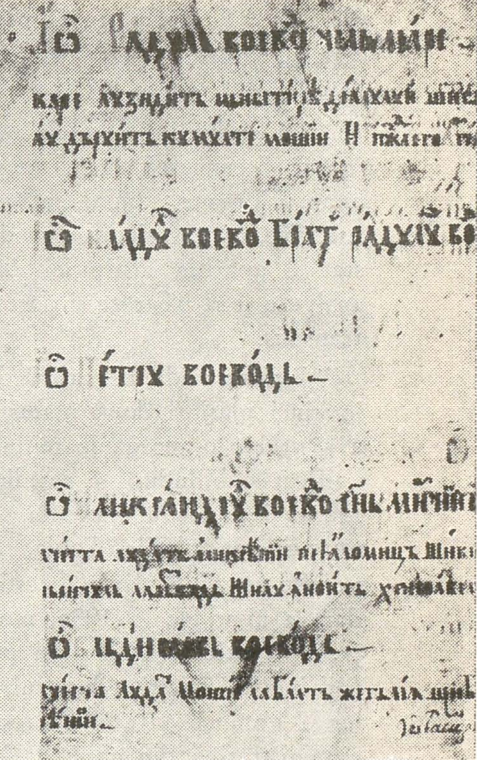
DIN ISTORICUL ARHIVELOR

Primele preocupări și tradiții în domeniul constituirii arhivelor datează la Tîrgoviște încă din sec. al XIV-lea, cînd aici se stabilește reședința domnească a lui Mircea cel Bătrîn. Cu mici întreruperi, timp de peste trei sute de ani, în cancelaria de la Tîrgoviște s-au emis și păstrat documente și acte de mare valoare documentară și istorică.

Județul Dîmbovița, atestat documentar încă din 1512, era condus de vornicul de Tîrgoviște, care avea atribuții administrativ-militare, fiscale și judecătorești preluate, din a doua jumătate a sec. al XVIII-lea, de doi ispravnici care își împart sarcinile. Din această perioadă este cunoscută la Tîrgoviște concelaria isprăvniciei și aparatul ei administrativ de unde se emiteau acte specifice instituției. Este neîndoielnic că, asemenea altor județe, și la Isprăvnicatul județului Dîmbovița s-a generalizat, începînd cu sec. al XVIII-lea, sistemul transmiterii în condici a actelor sub formă de rezumat sau în întregime.

În județ multe localități și-au păstrat cu grijă arhiva, constituită în special din privilegiile acordate de domn, condici și actele localității. La acestea se adăugau arhivele personale ale tîrgoveților, moșnenilor și boierilor care își transmiteau din generație în generație actele de familie: hrisoave, cărți și porunci

1721 iunie 20 — Pomelnicul mănăstirii Dealul, județul Dîmbovița, întocmit de ieromonahul Vasilie.

domnești, hotărnicii, cărți de judecată, adeverințe etc. Numărul acestora trebue să fi fost relativ mare dacă în harta stolnicului Constantin Cantacuzino în anul 1700 se consemnau 51 de localități, ceea ce situa județul Dîmbovița pe primul loc între județele Țării Românești.

Puținele documente care s-au păstrat pînă în prezent, supraviețuind vitregiei timpurilor și evenimentelor zbuciumate ale istoriei ținuturilor dîmbovițene, se găsesc în colecțiile de documente

ale D.G.A.S. București, Filialei Arhivelor Statului județul Dîmbovița și, izolat, la alte filiale din țară, beneficiind de condiții de conservare corespunzătoare.

La începutul secolului al XIX-lea, cînd orașul Tîrgoviște începe să cunoască o nouă etapă de dezvoltare economică și socială, apar și organe administrative proprii de conducere, cu atribuții specifice, care, o dată cu modernizarea activității administrației de stat și apariția instituției Arhivelor Statului în 1831, încep să arhiveze și să păstreze și documente create în forma în care ni s-au transmis.

Reforma administrativă din 1831 a împărțit teritoriul județului în cinci plăși și două plaiuri, conduse de subcîrmuitori. În 1833 a avut loc o reorganizare în urma căreia cele două plaiuri s-au unificat stabilindu-li-se reședința la Șerbănești-Podurile (Pucioasa). Plășile Dealu și Dîmbovița s-au comasat, cu reședința la Dragomirești, iar plășile Cobia, Bolintinu și Ialomița și-au păstrat vechile reședințe de la Găești, Titu și Bîlciurești. O nouă rearondare a avut loc în 1925, modificîndu-se denumirile și reședințele plășilor astfel : șapte plăși purtau numele localității de reședință (Bilciurești, Găești, Ghergani, Pucioasa, Titu, Tîrgoviște, Voinești) iar a opta, Bogați, avea reședința la Valea-Mare. Prin reforma administrativă din anul 1950, teritoriul județului a fost împărțit în raioane distribuite regiunilor Ploiești, Argeș și București.

Pînă la înființarea Arhivelor Statului, la Tîrgoviște, fondurile existente s-au păstrat la creator în condiții nu întotdeauna corespunzătoare conservării. Ocupația germană din primul război mondial a avut consecințe nefaste și pentru arhivele existente, în special pentru fondurile școlare și administrative din mediul rural, care au fost distruse aproape în întregime.

O dată cu înfăptuirea actului de la 23 August 1944, piatră de hotar a istoriei noastre contemporane, care a generat condiții politico-economice de afirmare calitativă în toate sectoarele de activitate, Arhivele Statului din țara noastră s-au transformat într-o instituție de tip nou, dimensionată la nivelul sarcinilor ce-i reveneau.

REGISTRUL STAREI CIVILE
PENTRU NĂSCUȚI

1868 ianuarie 3 — Actul de naștere al scriitorului Ioan Alexandru Brătescu-Voinești.

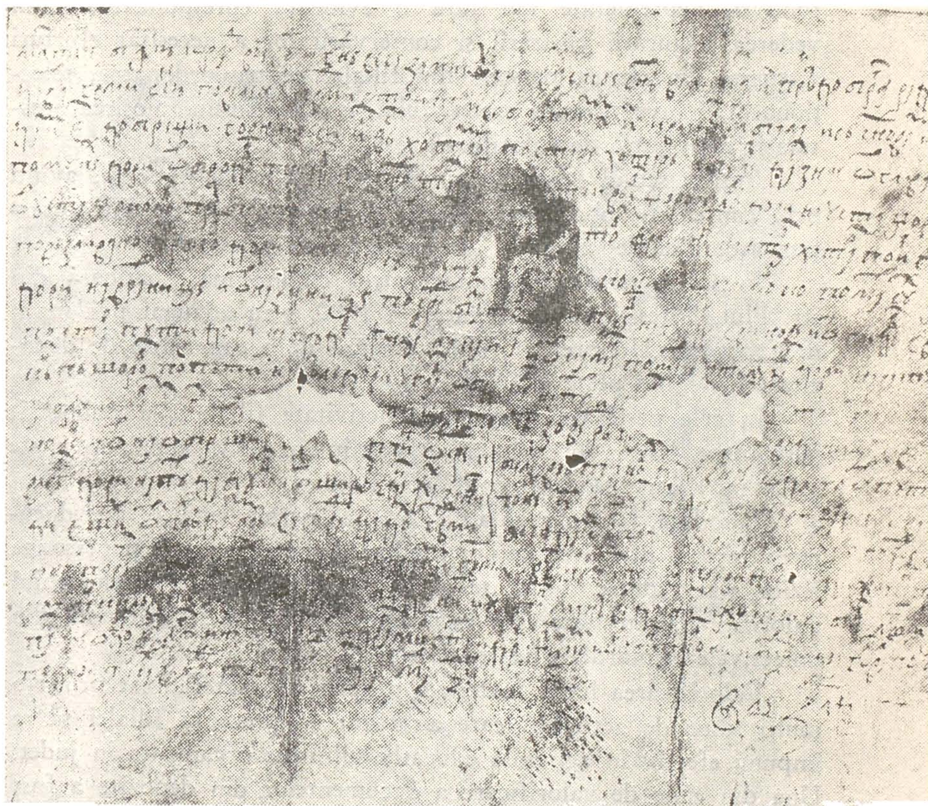
Prin trecerea, în anul 1951, a Arhivelor Statului în cadrul Ministerului de Interne s-au creat servicii și filiale ale Arhivelor Statului în toate regiunile și raioanele țării, investite cu autoritatea

și prestigiul necesar pentru reorganizarea arhivelor la organizațiile socialiste din întreaga țară.

În acest scop s-au pus bazele unei legislații arhivistice corespunzătoare prin elaborarea unor instrucțiuni generale și speciale privind organizarea și funcționarea arhivelor din ministere, instituții și întreprinderi. Decretul nr. 353/16 iulie 1957 al Prezidiului Marii Adunări Naționale, prin care se creează Fondul Arhivistic de Stat al Republicii Populare Române în vederea asigurării evidenței centralizate, a păstrării și folosirii în scopuri practice și științifice a documentelor, cît și Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 1119 din 13 august 1957, privind organizarea și funcționarea Direcției Generale a Arhivelor Statului și administrarea Fondului Arhivistic de Stat, au constituit noi pași în perfecționarea bazei legislative a arhivisticii românești. Perfecționarea societății socialiste, noul stadiu de dezvoltare a statului nostru ca și necesitățile cercetării științifice și activității practice au impus o nouă reglementare în acest sens prin emiterea Decretului 472/1971 privind Fondul Arhivistic Național al Republicii Socialiste România, republicat cu modificări în 1974 În conformitate cu noile reglementări, sfera tezaurului arhivistic al țării se lărgește prin cuprinderea, alături de documentele create de organele de stat și instituții administrative, a documentelor deținute de persoane fizice și cultele religioase. Decretul amintit include, de asemenea, toate laturile activității arhivistice, prevăzînd dispoziții cu privire la atribuțiile și răspunderile organizațiilor socialiste față de modul de constituire, evidență, selecționare, folosire și depozitare a documentelor proprii.

Arhivele Statului din Tîrgoviște au evoluat, din punct de vedere organizatoric, al atribuțiilor și jurisdicției teritoriale, în conformitate cu etapele legislației arhivistice și administrative.

După înființarea filialei Prahova, sub denumirea de Secție regională a Arhivelor Statului, în baza H.C.M. nr. 472/1951, aceasta a avut în subordine mai multe filiale din raza teritoriului fostei regiuni Ploiești, printre care și filiala Tîrgoviște, care își

1526 mai 17 — Poruncă a domnitorului Radu de la Afumaţi prin care întăreşte lui Stoica şi fraţilor acestuia, satul Dobreştii de Sus, judeţul Dolj.

începe activitatea în septembrie 1953. În urma reformei administrativ-teritoriale din anul 1968 se înfiinţează Filiala Dîmboviţa a Arhivelor Statului, cu sediul în municipiul Tîrgovişte.

În primii ani de activitate a filialei, cea mai importantă sarcină a constituit-o preluarea unor fonduri importante, rătăcite sau depozitate în condiţii improprii de păstrare, supuse distrugerii sau degradării din cauza dezinteresului şi neglijenţei manifestate, sub acest aspect, de unele instituţii judeţene. Preluarea acestor

fonduri, neprelucrate sau fără o evidență corespunzătoare, în vederea asigurării păstrării și conservării lor a necesitat eforturi susținute din partea personalului filialei pentru ordonarea, selecționarea și inventarierea materialului, iar mai tîrziu folosirea acestuia în activitatea de valorificare.

Inițial, sediul filialei a funcționat într-o clădire care, avînd prin construcție o altă destinație, nu beneficia de condiții corespunzătoare de depozitare și activitate pentru personal.

În 1967, filiala s-a mutat într-o clădire mai spațioasă din str. Plut. Dițescu nr. 6, la care, în 1980, s-au adăugat noi spații de depozitare. În prezent filiala dispune de o capacitate de depozitare însumînd peste 4 000 m.l.

În cele peste trei decenii de activitate filiala și-a îmbogățit permanent baza documentară care, în prezent, cuprinde peste 3 000 m. l. reprezentînd cca 600 de fonduri.

Totodată, fără a neglija îmbogățirea permanentă a bazei documentare prin preluarea de noi fonduri de la organizații și persoane fizice, s-au redimensionat atribuțiile instituției noastre în domeniul valorificării, activitate care în ultimul deceniu a devenit unul din obiectivele primordiale pentru colectivul filialei.

Valorificarea bazei materiale proprii s-a materializat printr-o multitudine de activități care au făcut ca prezența filialei să se impună efectiv în acțiunile educativ-culturale organizate în județ. Una din căile de valorificare a documentelor din depozite a fost aceea a întocmirii, atît de către arhiviști cît și de alți cercetători, pe baza studierii fondurilor și colecțiilor, a unor lucrări științifice, articole pentru presă, culegeri de documente. Se remarcă culegerile de documente referitoare la răscoalele țărănești din 1907, participarea dîmbovițenilor la războiul pentru independență, contribuția maselor populare din județul Dîmbovița la înfăptuirea revoluției de eliberare națională antifascistă și antiimperialistă editate de Filiala Arhivelor Statului Dîmbovița, colaborarea arhiviștilor filialei la editarea monografiei și a Dicționarului istoric al județului.

De asemenea, pe baza cercetării documentelor deținute de filială, s-au întocmit numeroase comunicări științifice, prezentate în sesiunile organizate în județ și în țară. În colaborare cu alte

1844 — Planul moşiei moşnenilor din Priboiu, judeţul Dîmboviţa.

instituţii de cultură, sau independent, au fost organizate expoziţii documentare în municipiul Tîrgovişte şi judeţ, cu prilejul aniversării unor evenimente memorabile, care s-au bucurat de un viu şi real interes în rîndul oamenilor muncii. Acest fapt se corelează şi se reflectă în creşterea continuă a numărului de cercetători ce solicită documente la sala de studiu.

Pentru realizarea unor cît mai reuşite şi eficiente acţiuni de valorificare a documentelor arhivistice, sub îndrumarea organelor locale de partid şi de stat, filiala Dîmboviţa a colaborat şi colaborează permanent cu alte instituţii de învăţămînt şi cultură din judeţ : Muzeul judeţean Dîmboviţa, Biblioteca judeţeană Dîmboviţa, Inspectoratul şcolar, Casa corpului didactic, Cabinetul judeţean de partid, Filiala societăţii de ştiinţe istorice etc. Colaborarea s-a materializat în organizarea unor acţiuni de propagandă menite să contribuie la educarea revoluţionar-patriotică a maselor de oameni ai muncii, a tineretului.

A devenit o frumoasă tradiţie organizarea anuală a sesiunii ştiinţifice de comunicări „Permanenţă, unitate şi progres în istoria poporului român" sub egida Comitetului judeţean de cultură şi educaţie socialistă la care participă, ca organizator, şi filiala Dîmboviţa a Arhivelor Statului.

Pornind de la sarcinile ce revin Arhivelor Statului din documentele de partid, din cuvîntările tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, în atenţia colectivului filialei a stat şi stă în permanenţă organizarea unor acţiuni-simpozioane, conferinţe, expuneri, expoziţii — menite să contribuie la formarea concepţiei revoluţionare, materialist dialectice despre lume şi viaţă, la insuflarea dragostei pentru trecutul de luptă al poporului nostru.

O statornică colaborare a realizat pe această linie filiala cu „Cercul tinerilor istorici" din municipiul Tîrgovişte, în cadrul căruia, an de an sînt iniţiaţi în cercetarea documentelor de arhivă zeci de tineri dornici să descifreze tainele trecutului. În vederea sprijinirii procesului de învăţămînt, o serie de reproduceri de pe documentele aflate în depozite au fost puse la dispoziţia profeso-

⟨Sf. secolului al XIX-lea⟩ — Exploatare minieră din bazinul carbonifer Șotînga, județul Dîmbovița.

rilor pentru a fi folosite ca material didactic la predarea orelor de istorie în școli.

O atenție deosebită s-a acordat și valorificării practice a documentelor în interesul sprijinirii economiei naționale precum și eliberării unor acte care fac posibilă repunerea în drepturi a oamenilor muncii.

Activitatea de valorificare desfășurată de filială a dus la creșterea prestigiului instituției și, implicit, a prestigiului Arhivelor Statului ca instituție de cultură plenar angajată în îndeplinirea măreților sarcini încredințate de conducerea partidului și statului nostru.

PREZENTAREA FONDURILOR ȘI COLECȚIILOR

Zestrea documentară a filialei este formată din colecții și fonduri și se extinde cronologic pe o perioadă cuprinsă între anii 1526—1967.

În depozitele filialei se păstrează următoarele colecții : Colecția de documente (1526—1946), Colecția de condici și registre de stare civilă (1832—1896), Colecția de planuri (1844—1962) și Colecția de hărți (1908—1965).

Fondurile arhivistice deținute de filială se împart, în funcție de creatorii lor, în mai multe categorii : administrative, de învățămînt și cultură, judecătorești, economice, sanitare și de prevederi sociale, personale și familiale.

COLECȚII

Cea mai reprezentativă dintre colecțiile păstrate de filiala Dîmbovița este Colecția de documente care cuprinde peste 1 500 unități arhivistice, majoritatea preluate de la persoane fizice prin donație, cumpărare, sau depunere spre păstrare permanentă.

Colecția reunește în cadrul său cele mai vechi documente ale filialei, multe dintre ele inedite, documente ce conțin bogate și

valoroase informaţii asupra evoluţiei economico-sociale atît a judeţului Dîmboviţa cît şi a altor judeţe ale ţării : Muşcel, Argeş, Dolj, Saac, Olt, Teleorman.

Cel mai vechi document păstrat de filială, face parte din această colecţie şi datează din 17 mai 1526, fiind o poruncă a domnitorului Radu de la Afumaţi prin care întăreşte lui Stoica şi fraţilor acestuia stăpînirea asupra satului Dobreştii de Sus, judeţul Dolj. Documentul este scris la Tîrgovişte, pe pergament.

Din acelaşi veac, al XVI-lea, datează trei documente emise la Tîrgovişte de cancelaria domnitorului Alexandru al II-lea Mircea prin care este întărită stăpînirea asupra unor moşii, moşnenilor din satele Fieni, Cucuteni şi Butoiu, judeţul Dîmboviţa.

Un document reprezentativ din veacul al XVII-lea este hrisovul din aprilie 1614 prin care domnitorul Radu Mihnea întăreşte moşnenilor din Cîndeşti, judeţul Dîmboviţa, stăpînirea asupra unei moşii. Documentul conţine informaţii asupra expediţiei lui Gabriel Báthory în Ţara Românească.

Prin cartea din 16 august 1648, dată la marele vornic Dragomir, aceiaşi moşneni din Cîndeşti erau apăraţi de silniciile comise de logofătul Stoica din Bătieşti.

Dintre documentele păstrate în cadrul colecţiei (porunci domneşti, zapise, anaforale, diate, hotărnicii, jalbe, cărţi de judecată) se remarcă cele ce conţin informaţii asupra luptei moşnenilor din satele Aninoşani, Cîndeşti şi Gemenea, pentru apărarea pămîntului strămoşesc, în faţa tendinţelor acaparatoare ale mănăstirilor Sf. Gheorghe Nou şi Radu Vodă din Bucureşti.

Unele documente conţin ştiri despre practicarea păstoritului în secolul al XVIII-lea şi, în acest context, despre legăturile strînse ce au existat întotdeauna între locuitorii din satele de pe cursul superior al Dîmboviţei şi cei din Ţara Bîrsei.

Alte informaţii desprinse din documente se referă la circulaţia proprietăţilor, practicarea pomiculturii, viticulturii şi a unor meşteşuguri.

Colecţia de condici şi registre de stare civilă are, pe lîngă valoarea practică, o mare importanţă şi prin faptul că oferă inte-

resante informaţii asupra evoluţiei demografice a localităţilor judeţului Dîmboviţa, asupra evoluţiei numelor de familie, asupra ocupaţiei locuitorilor şi asupra unor personalităţi ce s-au născut sau şi-au desfăşurat activitatea în judeţul Dîmboviţa.

Colecţiile de planuri şi hărţi conţin preţioase referiri la exploatarea cărbunelui şi petrolului în judeţ, la întinderea şi configuraţia unor proprietăţi funciare şi la aplicarea reformelor agrare din anii 1864, 1921 şi 1945.

Printre planurile păstrate de filială se remarcă cele ale zonei petroliere Gura Ocniţei — Moreni şi cele ale moşiilor Priboiu, Sotînga, Băleni, Gemenea, Dumbrava, iar dintre hărţi cele ale judeţelor Dîmboviţa, Muşcel şi Vaslui din perioada interbelică şi hărţile României din anii 1919 şi 1926.

FONDURI ADMINISTRATIVE

De o deosebită voloare ştiinţifică, documentar-istorică şi practică sînt fondurile instituţiilor administrative păstrate în depozitele filialei. Documentele reflectă o gamă diversificată de probleme privind evoluţia administrativă locală, dezvoltarea localităţilor, tîrgurilor şi oraşului Tîrgovişte, gospodăria comunală a acestora, situaţia socială a populaţiei, date privind condiţiile de viaţă şi muncă, nivel de trai etc.

Principalul fond administrativ şi cel mai reprezentativ este *Prefectura judeţului Dîmboviţa (1831—1950)*, instituţie însărcinată cu coordonarea activităţii administrative a întregului judeţ. Larga sferă de competenţă şi importantele atribuţii ce-i reveneau fac ca acest fond să deţină o mare varietate şi bogăţie de informaţii privind viaţa economico-socială şi culturală a judeţului Dîmboviţa.

1936 iulie 25 — Proces-verbal referitor la măsurile de ordine preconizate de autorităţile oraşului Tîrgovişte în scopul prevenirii şi reprimării mişcărilor comuniste cu ocazia zilelor de 1 şi 8 august, cînd se aniversa înfiinţarea organizaţiei Tineretului Comunist.

3

PROCES-VERBAL

Astăzi 25 Iulie 1936.-

Subsemnații: N. Mănescu Subprefectul județului Dâmbovița, Prefect Girant, Colonel I. Popescu Comandantul Garnizoanei Târgoviste, Locotenent Colonel D. Georgescu, Comandantul Pieței, Gh. Părvulescu Primarul orașului Târgoviște, D-l Prim Procuror al Tribunalului Dambovița, Maior Al. ...anescu Comandantul Legiunei de Jandarmi și Gh. Elisievici Șeful Poliției Târgoviște, -intrunindu-ne astazi in consiliul de colaborare și luând cunoștință de ordinul Ministerului de Interne Direcțiunea Generală a Poliției cu No. 43722 din 17 Iulie 1936, am hotarât de comun acord luarea următoarelor măsuri de ordine pentru zilele de 1 și 8 August 1936.

Garnizoana Locală cu concursul autorităților polițienești vor lua măsuri a se interzice ori ce fel de intruniri, adunari, atrupamente, pe străzi și piețele publice, precum și ori ce fel de demonstrațiuni de stradă.-

Garnizoana Târgoviste va dispune a se stabili posturi fixe cu patrule care vor face paza in jurul autorităților publice și militare lucrărilor de artă etc. din oraș in limita posibilităților.-

In acest sens se va interveni la directorii industriilor particulare (Schelele petrolifere) fabrici, ateliere etc. ca sa execute in interiorul industriei măsurile necesare de pază și control cu personalul de care dispune.-

Domnii Directori ai Industriilor Petrolifere, vor fi obligați a avea la îndemână mijloace de locomoție rapidă (automobile sau autocamionete) pentru a putea lua măsurile necesare cât mai urgente in caz când s'ar produce oarecari turburări.-

D-l Comandant al Legiunei de Jandarmi va avea in sarcina sa, paza liniilor ferate care se va face cu jandarmi din Legiunea Dambovița, precum și in comunele rurale și regiunile petrolifere și miniere etc.-

Se va interveni la D-l Diriginte al Oficiului Telefonic Târgoviște, a lua măsuri ca serviciul la telefon la toate oficiile din județ, să se facă în permanență atât ziua cât și noaptea, incepând din seara zilei de 29 Iulie pana in seara zilei de 2 August a.c. și din seara zilei de 6 August până in seara zilei de 9 August 1936 și de a supraveghea prin personalul P.T.T. traseul liniilor telefonice.-

In acest scop se va interveni și la Societățile petrolifere spre a dispune ca serviciul la telefoanele fiecărei Societăți să se facă in permanentă, pentru a comunica atât Prefecturei cât și Garnizoanei Târgoviste, ori ce eveniment ar surveni cu această ocaziune.-

Poliția Târgoviste in unăre cu Comenduirea pieței, in serile de 30 și 31 Iulie și 6 și 7 August 1936, vor face razie in oraș, in scopul de a aresta pe toți cei străini de localitate, fără bilete de identitate și bănuiți ca suspecti și chiar șefii cari ar avea indicații că ar activa.-De asemenea Poliția Târgoviște va dispune ca

./.

1924 mai 1 — Ordin al Ministerului de Interne privitor la urmărirea şi arestarea unor fruntaşi comunişti, veniţi la Tîrgovişte.

Din documentele sec. al XIX-lea, cercetătorul interesat poate obţine date şi informaţii privind începuturile şi dezvoltarea relaţiilor economice capitaliste manifestate prin apariţia industriei locale, dezvoltarea agriculturii, a meşteşugurilor şi comerţului. Re-

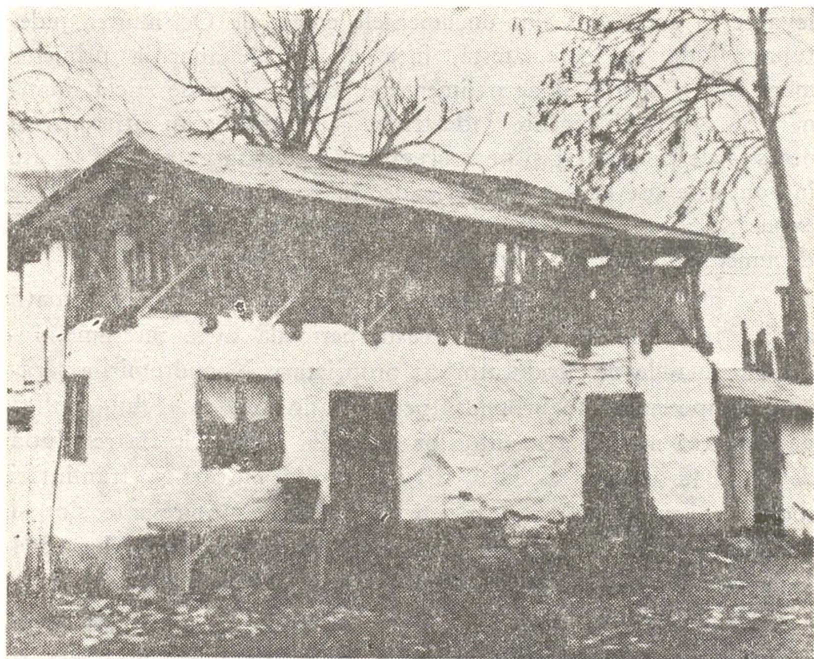
levante în acest sens sînt documentele create de Ocîrmuirea județului Dîmbovița care atestă, încă din 1832, apariția primelor manufacturi textile și agroalimentare, a fabricilor de sticlă, lumînări și alte stabilimente industriale care produceau atît pentru necesitățile proprii cît și pentru export. Industria extractivă își are începuturile tot în această perioadă, în zonă fiind deja cunoscute exploatarea varului, a pietrei, a cărbunelui de pămînt și a păcurei, documentele fondului stînd mărturie în acest sens.

O mare parte din documente furnizează prețioase informații asupra relațiilor sociale din această perioadă între țărănime, îndeosebi, masele de producători și proprietari. Nemulțumirile țărănimii împotriva abuzurilor și nedreptăților de tot felul explică participarea masivă a locuitorilor județului Dîmbovița la revoluția de la 1848 precum și, mai tîrziu, la alte mișcări și frămîntări sociale ce au avut loc pe teritoriul județului. Interesante sînt și documentele care se referă la aplicarea reformei agrare din 1864 în județul Dîmbovița.

Începînd cu secolul al XX-lea informațiile documentare devin mai complexe. Deosebit de utile sînt documentele ce conțin referiri la situația județului în timpul ocupației germane și austro-ungare în primul război mondial, precum și cele care oglindesc rezistența populației împotriva ocupației străine.

După primul război și realizarea Marii Uniri, documentele fondului oferă informații asupra perioadei de avînt economic, dezvoltării principalelor ramuri ale economiei, crizei economice din anii 1929—1933 și a perioadei de avînt economic ce i-a urmat.

Deosebit de importante pentru perioada interbelică sînt documentele referitoare la mișcarea muncitorească și la activitatea legală și apoi ilegală a Partidului Comunist Român : activitatea socialiștilor în județul Dîmbovița, organizarea de manifestații, greve și întruniri, în perioada 1918—1921, transformarea Partidului Socialist în partid Comunist, urmărirea unor membri marcanți ai partidului ce au desfășurat activități de propagandă și agitație în județ (Elek Köblöș, David Fabian, Nicolae Doreanu).

Casa conspirativă din Ulmi, la doi km de Tîrgoviște, în care a fost arestat în 1936 tovarășul Nicolae Ceaușescu, atunci secretar al C.C. al U.T.C.

Interesante sînt știrile documentare privind activitatea clubului socialist din Tîrgoviște, în cadrul căruia activau fruntașii socialiști Alexandru Irimescu și Zaharia Mărgărit. La club se organizau dese întruniri, fiind dezbătute probleme ideologice și erau stabilite căile de acțiune pe tărîm politic. Unul din documentele deținute de filială consemnează că: „În seara zilei de 27 iulie a.c., în sala Vătămanu din Calea Domnească nr. 249, acest oraș, socialiștii din localitate au ținut întrunire în fața unui număr de 18 femei și 39 de bărbați ca protest contra dării afară a unui număr de lucrătoare de la Arsenalul Armatei...".

Multe documente se referă la marile acțiuni greviste din anii 1919—1920 și 1929—1933, în special ale muncitorilor de la schelele petrolifere ale societăților străine din zona Moreni — Gura Ocniței,

ale minerilor din bazinul carbonifer Șotînga-Doicești, ale ceferiștilor și ale muncitorilor de la Arsenalul armatei Tîrgoviște.

O deosebită amploare, fapt reliefat și de documente, o ia activitatea organizației locale a Partidului Comunist Român în perioada anilor 1935—1940.

În județul Dîmbovița și-a desfășurat activitatea, în anul 1935, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în calitate de activist al Uniunii Tineretului Comunist și delegat al Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Valea Prahovei.

Referindu-se la această perioadă secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu își reamintea cu ocazia unei vizite de lucru în municipiul Tîrgoviște: „Cunosc municipiul și județul dvs. din anul 1935. Mă leagă multe amintiri de aceste locuri, de activitatea desfășurată aici în condițiile ilegalității pentru apărarea intereselor oamenilor muncii. Nu departe de aici am fost arestat de Siguranță. Desigur amintirile pot fi plăcute sau neplăcute. Păstrez o amintire despre oamenii minunați pe care i-am întîlnit pe aceste meleaguri".

Pentru perioada anilor 1940—1944, anii dictaturii antonesciene și ai războiului hitlerist, documentele reflectă progresul de degradare a economiei, de înrăutățire simțitoare a condițiilor de muncă și de viață ale maselor de oameni ai muncii.

Abundă, de asemenea, informațiile asupra largii mișcări de rezistență a populației conduse de comuniști împotriva dictaturii și a războiului. Iată ce consemnează un ordin al forțelor de represiune despre starea de spirit a populației: „Ostașii din regiunea petrolieră, care au venit de curînd cu unitățile din Rusia, au adus cu ei impresiile culese de pe acolo și le discută prin sate cu multă aprindere. Lucrătorii din întreprinderile petroliere, fiind în marea lor majoritate din satele din jurul orașelor industriale din regiunea petrolieră, au venit zilnic în contact cu acești ostași deconcentrați. Ceea ce este mai important este faptul că impresiile sînt foarte favorabile regimului comunist, mai ales în ceea ce privește starea lucrătorilor din fabrici din U.R.S.S. și cea de la noi din regiunea petroliferă". Fondul conține și informații asupra participării dîm-

/1914/ — Militari din Regimentul 22 infanterie Dîmbovița.

bovițenilor la actul istoric de la 23 August 1944, la eliberarea țării și la războiul antihitlerist.

Apreciind aportul maselor populare, al comuniștilor din județul Dîmbovița la lupta de eliberare națională și socială, tovarășul Nicolae Ceaușescu secretar general al Partidului Comunist Român, președintele țării, sublinia în 1969 : „Fiind unul din primele centre unde s-a dezvoltat industria în România, Tîrgoviștea a cunoscut o veche mișcare socialistă și muncitorească, a dat mulți luptători pentru independența țării. Comuniștii din Tîrgoviște pot să fie mîndri că organizația lor de partid are rădăcini vechi și și-a adus o contribuție însemnată la lupta Partidului Comunist Român pentru eliberarea națională și socială, pentru construcția socialismului".

Perioada atît de frămîntată și de bogată în evenimente a revoluției populare din țara noastră, înfăptuirea reformei agrare din 1945, alegerile din 1946, proclamarea republicii, naționalizarea și începutul cooperativizării agriculturii sînt bine reprezentate în documnetele fondului.

Ca organe administrative, la nivelul plășilor județului funcționau subocîrmuirile, devenite mai apoi preturi de plasă, al căror număr a variat în funcție de evoluția împărțirii administrative a județului.

Fondurile preturilor de plasă din județul Dîmbovița conțin informații asupra evoluției economico-sociale a localităților județului, asupra conflictelor și frămîntărilor sociale din aceste plăși, asupra condițiilor de viață și de muncă ale populației.

Dintre informațiile importante desprinse din documentele păstrate în fondurile preturilor de plasă se remarcă cele referitoare la aspectele luptei țăranilor clăcași din satele Dragomirești, Saru, Mănești și Drăgăești împotriva nedreptăților comise de proprietarii și arendașii de moșii, situația grea a populației satelor în timpul ocupației germane din anii 1916—1918, frămîntările sociale și revoltele țărănești din perioada 1918—1921, dezvoltarea pomiculturii pe Valea Dîmboviței, creșterea animalelor, înființarea unor întreprinderi forestiere pe Valea Ialomiței.

Un important și totodată cel mai complet fond deținut de Filiala Arhivelor Statului județul Dîmbovița este cel al *Primăriei*

orașului Tîrgoviște, fond ce cuprinde documente create între 1932—1967.

Primăria orașului Tîrgoviște a luat ființă în anul 1832, sub denumirea inițială de Maghistrat al orașului Tîrgoviște, avînd în atribuțiile sale administrarea orașului reședință de județ.

Documentele redau, într-o largă perspectivă, aspecte ale evoluției orașului pe o perioadă de 135 ani : construcții de edificii publice, amenajări de parcuri, modernizarea arterelor de circulație, construcții de locuințe, dezvoltarea comerțului, a meșteșugurilor, evoluția iluminatului public și a alimentării cu apă, organizarea asistenței sociale și sanitare și înființarea primelor stabilimente de ocrotire a sănătății publice.

Ele permit urmărirea cursului vieții economice a orașului, mutațiile survenite în timp în structura social-economică a fostei capitale domnești. Amploarea schimburilor comerciale poate fi urmărită prin studierea documentelor referitoare la tîrgul săptămînal al orașului, tîrg care atrăgea negustorii atît din Țara Românească cît și din Transilvania și Moldova.

După cum reiese din documente, pe lîngă dezvoltarea meșteșugurilor tradiționale, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea se dezvoltă și agricultura, dat fiind faptul că orașul dispunea de o întinsă moșie pe care luaseră ființă trei sate : Colanu, Ulmi și Priseaca.

Este interesant de urmărit evoluția iluminatului public al orașului : de la iluminatul cu lumînări, la cel cu petrol, iar în ultimă instanță la introducerea iluminatului electric, la începutul secolului al XX-lea.

După înfăptuirea Unirii Principatelor, o serie de măsuri inițiate de autoritățile centrale : construcția unor șosele moderne ce legau Tîrgoviștea de Brașov, Ploiești și București, terminarea construcției, în 1872, a Arsenalului armatei și legarea orașului de rețeaua feroviară a țării la începutul penultimului deceniu al seco-

---

1877 — Apel al comitetului din Tîrgoviște pentru strîngerea de fonduri în vederea cumpărării de arme pentru armata română.

COMITETUL DIN TÊRGOVISTE PENTRU CUMPÊRARE DE ARME

[illegible]

Frați Orășeni și Județeni,

Armata Română se luptă peste Dunăre pentru independința și chrestinătate. Ea se luptă cu curagiu cum s'a luptat tot-d'euna ostênul Român, și străinii competinți au recunoscut deja valórea lui.

Atacurile din jurul Plevnei, victoria smulsă inamicului la Grivița au fost apreciate și admirate de M. S. Imperatul Rusielor. Dér, armata Română 'și-a atras admirațiia lumei prin vitejia sea, și vitejia se nutresce și se întreține — pe lêngă altele — prin arme bune și îndestulatóre.

Românii le-au avut, Românii au învins; dér resbelul în care se luptă oștenii noștri este un resbel gigantic: Multe brațe trebuiesc, multe arme trebuiesc....

„Brațe avem, dér n'avem *arme*", a strigat guvernul țerii.

Ce este de făcut în facia acestei nevoi grea de învins? — Sê dăm tutor bracielor arme și arme bune, cari sê egaleze cel pucin p'ale inemicului. Ècè respunsul.

Arma ce s'a recunoscut ca cea mai bună pênè adi în facia inemicului este pușca Peabody. Din nefericire avem pré pucine d'asemene pusci.

Avem nevoia de 50,000. Fia-care pușcă nu costă mai mult de 60 lei noi!

Numerul într'adevêr e considerabil dér neînsemnat în facia resultatului asceptat și mai neînsemnat în facia patriotismului Românilor.

Ècè ce trebuie sê facem. Proverbul dice:

Dă 'ndoit cine dă curênd;
Dă nimic cine dă târdiu!

Judecieni, Dâmbovița nu póte rêmâne în urma celor-l-alte judecie. E de datoria ori-cărui judeciu și a nóstră în parte a pune umerul sê aplanăm nevoile ce strimptoréză țéra, sê asigurăm cu fericire victoria, dorințele séle.

In acest scop orășanii au instituit un comitet central, compus din subsemnații, pentru cumpêrătóre de arme.

Iubiți judecieni, nu ne îndoim că aceste nevoi fiind recunoscute de toți, vê veți grăbi a le întêmpina prin fapte contribuind fiă-care în proporțiune cu midlócele de cari dispune, pentru că toți avem una și aceiași patria, toți ne încăldim la același sóre; prin urmare toți, fără osebire avem sê ne bucurăm în curênd de uă independența absolută câștigată prin luptă ca străbunii noștri, ér nu cerșetorită și împodobită de vêlul interesat al politicei.

Sê ajutăm pe oștenii noștri, sê ne ajutăm pe noi înși-ne și sê fim siguri că Dumnedeu ne va ajuta.

MEMBRII COMITETULUI:

Constantin Fussen. — Răduceanu Ioan. — Stefan Mărculescu. — George Baziern. Niculae Chirculescu. George Ladescu. Constantin G. Cosma. — Scarlat Tănăsescu. Ioan Nicolaescu. Alecsandru Penescu. Doctor Besteiey. Costica Petrescu. Ioan Pietraru. George Garbiniu. Ghiță Constantinescu. Ioniță B. Ioan. Constantin Hristescu — Constantin Ilescu. Chiriță Radulеanu

lului al XIX-lea au contribuit la dezvoltarea orașului. Orașul cunoaște un proces accentuat de dezvoltare edilitară și de modernizare a rețelei stradale, în special după obținerea independenței naționale a țării.

Se construiesc în această perioadă localurile primăriei, prefecturii, Școlii de cavalerie, se modernizează majoritatea străzilor, se trasează noul bulevard al gării feroviare, se amenajează mai multe spații verzi, printre care și noua grădină publică a orașului. Construirea a nenumărate stabilimente comerciale vine să întregească tabloul dezvoltării economice a orașului.

După distrugerile și jaful suferite în timpul ocupației străine din anii 1916—1918, orașul cunoaște o nouă perioadă de avînt economic.

O dată cu victoria revoluției de eliberare națională și socială antifascistă și antiimperialistă, orașul intră într-o perioadă de adînci prefaceri social-economice, capabile să-l transforme, în special după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, într-un puternic centru economic, social și cultural al țării.

Cercetînd documentele fondului, se poate urmări, datorită bogatelor informații, evoluția învățămîntului și dezvoltarea culturală a orașului în perioada amintită.

Prima școală publică se înființează în Tîrgoviște în anul 1834, sub numele de Școala Națională, căreia i se adaugă, după Unirea Principatelor, încă o școală primară, iar în anul 1874 gimnaziul „Ienăchiță Văcărescu". În anul 1860 ia ființă și un externat, patronat de Eforia Așezămintelor Brîncovenești, care a devenit mai tîrziu Școala primară de fete.

Pînă la primul război mondial tabloul învățămîntului tîrgoviștean se completează cu școala profesională „Ioan și Constantin Fussea", Atelierul de țesut covoare Viforîta, devenit Școală de industrie casnică și Liceul militar Mănăstirea Dealu.

Învățămîntul tîrgoviștean cunoaște o mai mare dezvoltare după desăvîrșirea constituirii statului național unitar român, în oraș înființîndu-se două licee teoretice, școli normale de fete și băieți, un liceu industrial, școli profesionale.

Adevărata sa vocaţie o găseşte învăţămîntul în anii de după eliberare, cînd ia naştere o puternică şi diversificată reţea de şcoli de toate gradele, capabilă să pregătească cadre cu înaltă calificare.

Multe documente se referă la înfiinţarea primelor blibloteci publice din oraş, constituirea unor societăţi culturale şi ştiinţifice, turneele unor trupe teatrale (printre care şi acela al trupei conduse de Iorgu Caragiale), organizarea de manifestări culturale, comemorări, aniversări. Bogate sînt şi informaţiile referitoare la vizita în oraş a unor personalităţi române sau străine.

Deosebit de însemnate sînt documentele ce conţin date asupra vieţii social-politice a oraşului Tîrgovişte pe perioada de timp amintită, a participării locuitorilor oraşului la marile evenimente ale istorei noastre naţionale.

Tîrgoviştenii au participat activ la înfăptuirea marelui act al unirii de la 1859, o numeroasă delegaţie a locuitorilor mergînd la Bucureşti spre a prezenta personal felicitări domnitorului Alexandru Ioan Cuza. La puţin timp după unire populaţia primea cu căldură vizita în oraş a primului domn al României.

Vestea proclamării independenţei naţionale, la 9 mai 1877, a stîrnit un puternic entuziasm în rîndul populaţiei, documentele atestînd dorinţa tîrgoviştenilor de a contribui cu toate mijloacele la obţinerea victoriei. Prin jertfa fiilor săi pe cîmpul de luptă, prin strîngerea de ofrande materiale pentru armată şi prin cumpărarea de arme, Tîrgoviştea ocupă locul său de cinste în epopeea independenţei.

Într-un apel adresat populaţiei judeţului de către comitetul instituit la Tîrgovişte în vederea strîngerii de fonduri pentru achiziţionarea de arme „Peabody" necesare armatei se arăta: „Iubiţi judeţeni, nu ne îndoim că aceste nevoi fiind recunoscute de toţi, vă veţi grăbi a le întîmpina prin fapte, contribuind fiecare, în proporţie cu mijloacele de care dispune, pentru că toţi avem una şi aceeaşi patrie, toţi ne încălzim la acelaşi soare, prin urmare toţi, fără osebire, avem să ne bucurăm în curînd de o independenţă absolută, cîştigată prin luptă ca străbunii noştrii, iar nu cerşătorită şi împodobită de vălul interesat al politicii".

Documentele oferă informații și asupra vieții politice nu numai a orașului ci și a județului Dîmbovița pînă la primul război mondial, dat fiind faptul că la Tîrgoviște se desfășurau alegerile județene de deputați și senatori.

Pentru perioada ocupației străine din anii 1916—1918, documentele stau mărturie atît jafului practicat de trupele de ocupație cît și rezistenței populației în fața cotropitorilor.

Importante sînt și informațiile documentare care consemnează mișcarea muncitorească dintre cele două războaie mondiale, rezistența împotriva dictaturii antonesciene și participarea populației orașului la transformările înnoitoare de după 23 August 1944.

Filiala Arhivelor Statului județul Dîmbovița mai deține și fondurile primăriilor orașelor și comunelor din județ, ale căror documente conțin informații asupra vieții economico-sociale și culturale a localităților respective. Majoritatea materialului documentar se referă, în special, la dezvoltarea impetuoasă a acestor localități după 23 August 1944, la transformările profunde ce au avut loc în viața satului românesc, la dezvoltarea învățămîntului și culturii. Sînt demne de remarcat documentele referitoare la transformarea socialistă a agriculturii, la înființarea cooperativelor agricole de producție. Poate fi, de asemenea, urmărită dezvoltarea social-edilitară a orașelor și comunelor dîmbovițene.

Amintim pentru bogăția informațiilor și pentru valoarea lor fondurile primăriilor orașelor Găești (1867—1967), Moreni (1910—1967), Pucioasa (1920—1967) și ale comunelor : Pietroșița (1877—1967), Gemenea (1870—1977), Cîndești (1910—1967).

Filiala mai păstrează în depozitele sale arhive care conțin date și informații referitoare la urmărirea revoluționarilor pașoptiști, primirea vizitei în orașul Tîrgoviște a consulilor Franței, Angliei și Sardiniei, însărcinați cu observarea stării de spirit a populației în preajma unirii de la 1859, participarea locuitorilor orașului Tîrgoviște la susținerea materială a armatei române în războiul de independență de la 1877, primirea triumfală în oraș a unor formațiuni militare ce luptaseră în războiul pentru independență.

Documentele mai oferă ample informații asupra mișcării comuniste și muncitorești din județul Dîmbovița în perioada dintre

cele două războaie mondiale, precum şi asupra activităţii P.C.R. în perioada dictaturii antonesciene în oraşul Tîrgovişte precum şi în zona Moreni-Gura-Ocniţei.

Documentele conţin, de asemenea, informaţii asupra unor frămîntări sociale din perioada 1920—1944, asupra activităţii P.C.R. la sate.

Un volum însemnat de date se referă la rezistenţa populaţiei din judeţul Dîmboviţa, condusă de PCR, împotriva dictaturii militaro-fasciste şi a războiului hitlerist, la participarea dîmboviţenilor, prin acţiuni de dezarmare a trupelor germane din zona Boteni, la actul de la 23 August 1944.

Referitor la activitatea comuniştilor din judeţ, un document, din 25 iulie 1941, consemna : „Pe raza acestui judeţ, în ultimul timp, s-au răspîndit manifeste comuniste care îndeamnă pe ţăranii români, muncitorii români, ceferiştii români, petrolişti şi pe femeile române să comită acte de sabotaj contra întreprinderilor care lucrează pentru apărarea noastră naţională şi să împiedice plecarea pe front a ostaşilor români contra bolşevicilor. De asemenea... îndeamnă populaţia românească să nu dea nimic trupelor aliate din alimentele ce se găsesc în ţară, din contră, să caute să distrugă calea ferată care transportă trupe aliate sau carburanţi pentru Germania".

FONDURI DE ÎNVĂŢĂMÎNT ŞI CULTURĂ

Importante pentru cercetarea istoriei sînt şi fondurile instituţiilor de învăţămînt şi cultură care au activat pe teritoriul judeţului Dîmboviţa.

Principalul fond din categoria susamintită, deţinut de filială, este cel al *Inspectoratului şcolar al judeţului Dîmboviţa (1893—1953)*.

Datorită rolului instituţiei în îndrumarea şi coordonarea întregii activităţi pe linie de învăţămînt din judeţ, fondul Inspectoratului şcolar conţine documente de o reală importanţă pentru studierea istoricului învăţămîntului dîmboviţean, pe parcursul a şase decenii.

... ORASULUI TARGOVISTE

No- 74.

Martie 30.

confidential   Văzut   [signature]   ... 2976 ... 31 aprilie 16 ...   168

DOMNULE PREFECT,

In referire la ordinul D-voastră confidențial cu No-1547, avem onoare a raporta următoarele:

In urma inspecțiunilor făcute personal și însoțit de comisarul ajutor C.N.Safta și agentul Iureș Alexandru, în regiunile petrolifere, carbonifere, ateliere C.F.R., etc., din raza acestui județ, am constatat cele, ce urmează :

La societățile petrolifere din regiunea Ochiuri, Gorgota, și Gura Ocniții, muncitorii sunt liniștiți, -sunt plătiți de societăți între 70-80 lei pe zi(opt ore)iar specialiștii(sondori etc.,)între 100-130 lei pe zi, sunt mulțumiți că au de lucru cu toate că și acestora societățile respective le-au aplicat la salarii curba de sacrificiu, ca și funcționarilor Statului, de care curbă nu sunt mulțumiți.-

In comuna Gura-Ocniții a luat ființă în casa locuitorului Vasile D.Stan, fost sondor, un club sub emblema "Sindicatul muncitorilor șomeri"din petrolifera Gura.Ocniții, purtând marca două ciocane încrucișate, acest club este condus de zisul locuitor în asociația lui V.Burghelea, fost sondor și alții din acea comună, care după informațiile date nouă de către Ghiță Răducanu fost primar, ar avea legături cu partidul social-comunist din Moreni-Prahova, și ar avea intenție să producă agitații printre muncitorii care sunt în lucru și primesc salarii reduse, după curba de sacrificiu, căci aceștia nu au consimțit să li se aplice curba, din care cauză au fost concediați de societăți.-

In acest scop, în ziua de 29 Martie 1931, convocase pe membrii lor ce fac parte din acest sindicat spre a delibera asupra programului, dar nu a avut loc datorită măsurilor luate la timp.-

./.

D-SALE

DOMNULUI PREFECT AL JUDEȚULUI DAMBOVITA

In regiunile carbonifere, Șotânga, Aninoasa, Doicești, Ghebosni și Lăculețe, Puciosasa "Exploatare de păduri", "Fieni" Fabrică de Ciment" Scropoasa și Dobrești "Uzină Electrică" muncitorii sunt pașnici cu toate că și acestora li se plătește salariile tot cu aplicarea curbei de sacrificiu.-

In atelierele C.F.R., Titu-Gară și Găești, funcționarii, meseriașii și lucrătorii sunt liniștiți și nu fac parte din nici un sindicat muncitoresc.-

Someri propriu zis, nu avem în raza acestui județ, deoarece cei concediați dela diferitele societăți, exploatări, etc., sunt locuitori din comunele unde au sediu diferitele întreprinderi chiar și din cele limitrofe și în timpul concedierei sunt la căminurile lor unde își administează gospodăriile ce au, făcând și alte munci producătoare de venit.-

Rugându-vă să bine voiți a dispune.-

ȘEFUL POLIȚIEI JUDEȚENE,
N. Ioanid

SECRETAR,
C. Aflat

1931 aprilie 16 — Raport către prefectul județului Dîmbovița cu privire la starea de spirit a muncitorilor din industria petrolieră și carboniferă, în legătură cu aplicarea, de către patroni, a curbelor de sacrificiu.

Documentele din fond se referă la : desfăşurarea procesului de învăţămînt, conţinutul programelor şcolare, dotarea materială a instituţiilor de învăţămînt, mişcarea cadrelor didactice, organizarea de serbări şcolare şi manifestări culturale, înfiinţarea de noi şcoli, ţinerea de cursuri la sate, desfăşurarea examenelor de admitere. Unele documente se referă la înfiinţarea şi activitatea unor asociaţii ale cadrelor didactice şi ale elevilor şi activităţile extraşcolare ale elevilor, înfiinţarea de noi şcoli şi grădiniţe şi schimbarea profilului unor şcoli potrivit cerinţelor momentului. De asemenea, în anii de după 23 August 1944, poate fi urmărită munca fără preget pentru lichidarea analfabetismului.

Un alt fond aparţinînd aceleiaşi categorii de fonduri este *Comitetul şcolar al judeţului Dîmboviţa*, instituţie ale cărei atribuţii au fost apropiate şi s-au interferat cu cele ale Inspectoratului şcolar al judeţului Dîmboviţa.

Comitetele şcolare judeţene au luat fiinţă în anii de după Unirea Principatelor şi aveau în subordine comitetele şcolare locale, însărcinate cu ţinerea gestiunii financiare a şcolilor de diferite grade.

Documentele fondului conţin informaţii asupra construcţiei de şcoli, finanţarea unor activităţi şcolare : serbări, excursii, manifestări culturale, achiziţionarea de material didactic, verificarea conturilor de gestiune ale comitetelor şcolare locale.

Cercetînd documentele fondului se poate vedea slaba dotare materială a învăţămîntului din anii de pînă la Eliberare, lipsa fondurilor destinate învăţămîntului, lipsa cadrelor didactice, starea precară a localurilor de şcoală.

În afara celor două fonduri amintite mai sus, filiala deţine arhivele a peste 160 de şcoli primare şi elementare şi a mai multor şcoli profesionale, gimnazii, licee teoretice şi industriale.

1859 iunie 16 — Ordin al Administraţiei judeţului Dîmboviţa către membrii municipialităţii oraşului Tîrgovişte, referitor la organizarea primirii domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

[illegible] Iunie 16 № 679 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1859 Iunie 16

№ 2736

Printre fondurile unităţilor şcolare importante care au fiinţat şi fiinţează încă pe teritoriul judeţului Dîmboviţa se numără fondul Şcolii primare de băieţi nr. 1 Tîrgovişte, prima instituţie de învăţămînt public din judeţul Dîmboviţa, înfiinţată în 1834, după punerea în aplicare a Regulamentului Organic. Îi urmează ca vechime, fondul Şcolii primare de fete Tîrgovişte, înfiinţată în anul 1860, ca externat aflat sub tutela Eforiei Aşezămintelor Brîncoveneşti.

Un alt fond important deţinut de filială este cel al Liceului „Ienăchiţă Văcărescu", înfiinţat în anul 1874, ca prim gimnaziu în oraşul Tîrgovişte, fiind transformat apoi în liceu teoretic.

Pe lîngă documentele referitoare la desfăşurarea procesului de învăţămînt, fondul conţine şi informaţii referitoare la viaţa şi activitatea unor personalităţi de seamă cum ar fi Alexandru Vlahuţă, Ion Alexandru Brătescu-Voineşti, Ionescu Raicu Rion şi alţii.

Deosebit de interesante pentru studierea începuturilor învăţămîntului profesional în judeţul Dîmboviţa sînt fondurile : Şcoala profesioanlă „Ioan şi Constantin Fussea" şi Şcoala de industrie casnică din Tîrgovişte.

Şcoala profesională de fete „Ioan şi Constantin Fussea" a luat fiinţă în anul 1891 din iniţiativa şi prin efortul material al lui Constantin Fussea, scopul său fiind acela de a pregăti cadre de specialitate în meseriile de croitorie, cusătorie, broderie şi altele. Fondul conţine documente cu un conţinut bogat privind activitatea şcolii, produsele realizate în ateliere, organizarea de expoziţii cu vînzare, organizarea de manifestaţii culturale şi serbări şcolare.

Documente cu un conţinut asemănător conţine şi fondul Şcolii de industrie casnică Tîrgovişte (1906—1941), ce a funcţionat iniţial ca Atelier de ţesut covoare la mănăstirea Viforîta.

Printre fondurile şcolare mai importante deţinute de Filiala Arhivelor Statului judeţul Dîmboviţa menţionăm : Liceul „Octavian Goga" Găeşti (1921—1948), Gimnaziul de fete Găeşti, şcolile normale de fete şi băieţi din Tîrgovişte, şcoli profesionale şi tehnice din domeniul metalurgiei, petrolului şi comerţului.

26 Intrarea No.5232/926

Poliţiei Targovişte şi Găeşti, plăşilor Targoviste, Găeşti şi Titu.-

No. 5232/27 Aprilie 1926.

Urmare ordinului nostru No. 5183/926, şi comform ordinului Ministerului de Interne No.21899/926, vă facem cunoscut că Consiliul General Sindical unitar, a confecţionat un mare număr de insigne cu intenţia de a le distribui cu ocazia zilei de 1 Mai a.c.-Insignele sunt de metal şi poartă inscripţia C.G.S.U. (trăiască 1 Mai in jurul globului terestru) peste care se inlănţue două mâini.-

Sindicatele unitare fiind de nuanţă comunistă iar insignele sedenţioase, vă rugăm să luaţi măsuri pentru a se impiedica distribuirea şi portul lor.-

1926 aprilie 27 — Prefectura județului Dîmbovița cere să se ia măsuri pentru împiedicarea distribuirii și purtării unor insigne confecționate de Consiliul General Sindical Unitar cu ocazia zilei de 1 Mai.

Asupra trecutului mişcării culturale din judeţul Dîmboviţa, informaţiilor cuprinse în alte fonduri li se adaugă cele aflate în documentele fondurilor Căminul cultural judeţean Dîmboviţa şi Căminul cultural Găeşti.

FONDURI JUDECĂTOREŞTI

O altă categorie de fonduri deţinute de filială este cea a fondurilor judecătoreşti : Tribunalul judeţului Dîmboviţa (1831—1948), Curtea cu juraţi (1919—1948), Avocatura Statului (1885—1949), Parchetul Tribunalului judeţului Dîmboviţa (1917—1952), Judecătoria de muncă Tîrgovişte şi fondurile a 12 judecătorii de pace, mixte sau de ocol.

Cel mai important fond judecătoresc, atît în ce priveşte cantitatea cît şi calitatea informaţiilor, este cel al Tribunalului judeţului Dîmboviţa, instituţie înfiinţată în anul 1831 şi de la care se păstrează în depozite o însemnată cantitate de material documentar din perioada 1831—1950.

Informaţiile cuprinse în documentele fondului sînt deosebit de variate şi de bogate. În dosarele de judecată se găsesec referiri la perioade de timp mai vechi (secolul al XVIII-lea şi chiar al XVII-lea) datorită faptului că în acestea se păstrau copii de pe documente din secolele respective : cărţi de judecată, hotărnicii, zapise, diate, foi de zestre. Se desprind în special informaţii referitoare la circulaţia proprietăţilor funciare, deposedarea ţărănimii libere de pămînt, aspecte ale vieţii social-economice a judeţului Dîmboviţa.

Din perioada revoluţiei paşoptiste există documente care atestă măsurile de reprimare a revoluţiei, de anulare a măsurilor luate de guvernul revoluţionar.

Deosebit de relevante sînt documentele referitoare la desfăşurarea marii răscoale ţărăneşti din anul 1907 pe teritoriul judeţului Dîmboviţa.

Documentele descriu amănunţit desfăşurarea răscoalei în zona Răzvad-Săcuieni-Adînca, acţiunile iniţiate de ţărani, intervenţia brutală a armatei şi reprimarea sîngeroasă a răscoalei.

Documentele create între cele două războaie mondiale conţin bogate referiri asupra vieţii economico-sociale şi culturale a judeţului, în fond păstrîndu-se dosarele de înscriere în vederea obţinerii personalităţii juridice de către instituţii bancare, firme industriale şi comerciale, asociaţii culturale etc.

De asemenea, există informaţii asupra dezvoltării industriei extractive în judeţ şi acordarea de concesiuni firmelor străine.

În fondul Parchetul Tribunalului Dîmboviţa se găsesc referiri asupra desfăşurării grevei generale din 1920 la Atelierele C.F.R. Titu şi asupra legăturilor existente între greviştii de aici şi cei de la Atelierele Griviţa din Bucureşti.

FONDURI SANITARE ŞI DE OCROTIRI SOCIALE

În depozitele filialei dîmboviţene a Arhivelor Statului se găsesc şi fonduri aparţinînd unor instituţii sau aşezăminte sanitare: Serviciul sanitar al judeţului Dîmboviţa (1916—1950), Spitalul Găeşti (1922—1948) şi circumscripţiile sanitare Şelaru şi Cobia.

Cercetarea acestor fonduri permite obţinerea de informaţii asupra preocupărilor privind sănătatea publică în trecut, asupra slabei dotări materiale a stabilimentelor sanitare, asupra stării precare de sănătate a populaţiei.

Deosebit de utile sînt studiile şi rapoartele referitoare la răspîndirea unor epidemii şi boli sociale, generate în special de condiţiile grele de muncă şi de viaţă ale populaţiei.

Un loc de seamă, nu atît cantitativ, cît mai ales calitativ îl ocupă fondurile instituţiilor ce aveau ca sferă de activitate problemele de muncă şi ocrotiri sociale: Inspectoratul Muncii Tîrgo-

vişte, Camera de muncă Ploieşti-Oficiul Tîrgovişte, Casa asigurărilor sociale Tîrgovişte şi Casa asigurărilor sociale Găeşti.

Cel mai important fond din această categorie şi unul din cele mai importante fonduri deţinute de filială este cel al Inspectoratului Muncii Tîrgovişte (1920—1948), ce conţine informaţii de mare valoare, în special în domeniul cercetării istoriei mişcării muncitoreşti locale.

Documentele emise încă din primul an de activitate a instituţiei oglindesc pe larg puternicul avînt al mişcării muncitoreşti din judeţ şi desfăşurarea grevei generale din 1920, în special la schelele societăţilor „I.R.D.P.", „Internaţionala", „Creditul Minier" şi altele din zona Moreni-Gura-Ocniţei.

Numeroase documente ale fondului oglindesc desfăşurarea grevelor şi a conflictelor de muncă, eforturile depuse pentru aplanarea acestora, condiţiile de viaţă şi de muncă ale muncitorilor şi ale ucenicilor, punerea în aplicare a legislaţiei muncitoreşti, sărbătorirea zilei de 1 Mai, iar pentru perioada 1940—1944, lupta puternicelor detaşamente muncitoreşti din judeţul Dîmboviţa împotriva dictaturii şi a războiului, sabotarea maşinii de război hitleriste. Referindu-se la agitaţiile lucrătorilor de la Schela „Prahova" din Gura-Ocniţei, un document din acest fond menţiona: „De felul cum se manifestă nemulţumirea lucrătorilor de la această societate, s-ar putea spune că este complet comunizată...". Pentru perioada de după 23 August 1944, documentele fondului reflectă noile realităţi sociale, lupta pentru afirmarea politică a muncitorimii, dorinţa acesteia de a transforma din temelii societatea românească sub conducerea comuniştilor.

Fondul Inspectoratul Muncii este important şi pentru studierea mişcării muncitoreşti din judeţele limitrofe Argeş, Muşcel şi Teleorman, aflate în anumite perioade de timp în raza de activitate a acestei instituţii. Astfel sînt prezentate pe larg grevele de la fabrica de hîrtie din Cîmpulung, de la întreprinderea Găvana din

---

1907 — Fragment din interogatoriul luat unui participant la răscoala din satele Răzvad, Săcuieni şi Adînca.

Conf. [signature] 138

466

INTREBĂRI	RĂSPUNSURI
	dimineața ca la 100 de oameni și am plecat la Răsvad, căci deja veniseră de acolo 4 inși și ne-a bătut pe față, dar numele acestora nu-i știu, iar când am ajuns la primăria Răsvadu, am găsit acolo o mulțime de Răsvădeni adunați, iar cei care erau în primărie făceau gură ca să silească proprietarii să le dea actele orașului și declarații că le dau lor moșiile; noi cei de la Sămoni suntem vinovați pă unii ne-au pus acolo și ne am uitat la cei din Răsvad fără să ne amestecăm să cerem și noi ceva. Ne-am dus de frică la Răsvad căci ne era că ne-o pune foc. Către seară terminându-se, noi cu cei din Sămoni și Adânca am plecat acasă. Mai și atunci și de aceea un număr mare de armată la noi și Adânca au venit iar la Răsvad unde când am ajuns în capul Răsvadului auzind că armata a tras focuri în cei revoltați d'acolo și a omorât câți va, ne am înapoiat cu toți.
Când ați plecat de la voi, erau mai îndârjiți și ce [illegible] se va revoltați?	De la noi, toți locuitorii au mers liniștiți și fără arme, dar să facă gură. —
Care din cei de la voi făcuse cererea de contract care a trimis-o la fosta d-lui Administrator al d-lui Grigorescu?	Cererea aceea s-a făcut duminică de dimineața după cât am auzit, dar eu atunci eram venit aici la Târgoviște pentru târguieli și nu știu cine.

JUDE INSTRUCTOR, [signature]

Grefier, D. Georgescu

Pitești și unele acțiuni ale muncitorilor portuari din Turnu-Măgurele.

În fondul Inspectoratul Muncii Tîrgoviște se găsesec multiple informații privind condițiile de muncă și de viață ale muncitorilor din întreprinderile aflate în raza sa de activitate, frecvența mare a accidentelor de muncă, folosirea pe scară largă a muncii copiilor și femeilor, în special în industria extractivă, starea de spirit agitată a lucrătorilor din întreprinderi.

Documentele se referă și la punerea în aplicare a legislației muncitorești, la rezolvarea nenumăratelor conflicte de muncă ivite între patroni și muncitori, la activitatea sindicatelor, la începutul unui învățămînt muncitoresc și la unele forme de organizare profesională.

FONDURI ECONOMICE

Filiala Arhivelor Statului județul Dîmbovița deține și fonduri create de instituții și întreprinderi din domeniul industriei, de exemplu, Camera de Comerț și Industrie a județului Dîmbovița la care erau înmatriculate toate firmele comerciale și industriale din județ și care avea rolul de a îndruma și coordona, în limitele permise de proprietatea particulară, activitatea comercială și industrială.

Documentele acestui fond oferă informații asupra activității comerciale și industriale din județul Dîmbovița, înființării de noi stabilimente, dispariției altora în procesul concentrării capitalului sau în perioada de criză.

Dîmbovița fiind unul din marii producători de petrol și cărbune ai țării, pe teritoriul județului au funcționat instituții menite să supravegheze, să îndrume și să coordoneze activitatea în domeniul prospecțiunii și extracției petrolului, cărbunelui și a altor bogății ale subsolului.

Filiala deține fondurile cîtorva asemenea instituții : Direcția a III-a minieră Ploiești, Inspectoratul minier Tîrgoviște și subinspectoratele miniere Bucșani, Moreni, Gura-Ocniței și Ochiuri.

Documentele ce compun aceste fonduri (corespondență și un număr mare de planuri) conțin date asupra extracției petrolului și cărbunelui de către societățile străine și autohtone, executării de prospecțiuni, producției obținute, destinației produselor extrase, puternicei penetrații a capitalului străin în industria extractivă românească.

Fondurile unor întreprinderi din industria petrolieră, textilă, industria materialelor de construcție, electrotehnică îmbogățesc tezaurul documentar al filialei, ca de exemplu fondurile fostelor societăți petroliere ce au acționat în județul Dîmbovița : „Astra Română", „Steaua Română", „Creditul Minier", „I.R.D.P.", și altele, precum și fondul Întreprinderilor petroliere „Ioan Grigorescu" din Tîrgoviște, important pentru cunoașterea istoricului extracției, prelucrării și comercializării, în special prin export, a țițeiului din județele Dîmbovița și Prahova. Din fondul „Ioan Grigorescu" se evidențiază corespondența purtată cu firme din Germania, Austro-Ungaria, Turcia, Bulgaria și alte țări, cu privire la exportul de petrol și importul de mașini și utilaje necesare extracției și prelucrării țițeiului. Totodată, acest fond conține și prețioase informații asupra desfășurării marii răscoale țărănești de la 1907 în județele Dîmbovița (Adînca, Săcuieni, Răzvan) și Prahova (Apostolache).

Fondurile „Fabrica de ciment Titan" și „Fabrica de ciment Fieni", oferă informații valoroase asupra începutului producției de ciment în București și în județul Dîmbovița, construcției acestor stabilimente industriale, comercializării cimentului, cuantumului producției.

Filiala Arhivelor Statului județul Dîmbovița deține și fondurile unor întreprinderi de pionerat în industria textilă românească : Întreprinderea textilă „Bucegi" Pucioasa, Filatura „Stan Rizescu" Brănești, întreprinderile „Alexandrina Rotaru" și Inginer Casasovici" din Pucioasa.

O altă categorie de fonduri importante pentru studierea dezvoltării agriculturii în județul Dîmbovița și a evoluției relațiilor agrare în prima jumătate a secolului al XX-lea este aceea a fondurilor agrare : Inspectoratul agricol al județului Dîmbovița,

(1908—1919), Serviciul agricol al județului Dîmbovița (1919—1939), Camera de agricultură a județului Dîmbovița (1925—1948), ocoalele și regiunile agricole Bilciurești, Ghergani, Găești, Pucioasa-Voinești și Tîrgoviște (1919—1948), Comisia județeană de expropriere Dîmbovița (1920—1932), Comisia pentru îndrumarea aplicării reformei agrare în județul Dîmbovița (1945—1949) și Inspectoratul cadastral București (1919—1945).

Fondul Inspectoratul agricol al județului Dîmbovița oferă informații ample asupra relațiilor agrare din perioada de după marea răscoală țărănească din 1907 și asupra permanentelor frămîntări țărănești generate de condițiile grele de muncă și de viață.

Serviciul agricol al județului Dîmbovița a luat ființă în anul 1919 sub denumirea de consileriat agricol și avea în atribuțiile sale urmărirea lucrărilor de expropriere și de împroprietărire a țăranilor, conform legii de reformă agrară din anul 1921. Documentele aflate în acest fond conțin variate informații asupra aplicării reformei agrare în județ, pe etape, numărului celor împroprietăriți și suprafețelor de pămînt destinate împroprietăririi. Alte informații se referă la activitatea obștilor sătești constituite în vederea împroprietăririi, comiterea a numeroase abuzuri cu această ocazie de către autorități, constituirea pășunilor comunale și a loturilor agricole, pomicole sau apicole demonstrative.

Camera de agricultură a județului Dîmbovița a luat ființă în anul 1925 cu scopul de a contribui la progresul agriculturii în toate ramurile ei, la dirijarea și coordonarea învățămîntului și a muncii de propagandă în domeniul agriculturii.

Documentele fondului conțin informații vaste asupra dezvoltării agriculturii în județul Dîmbovița în perioada 1925—1948, asupra desfășurării propagandei vizînd încurajarea agriculturii, asupra distribuirii de semințe și puieți selecționați, asupra desfășurării învățămîntului agricol la sate și, de asemenea, asupra aplicării reformei agrare în județul Dîmbovița, în anul 1945.

1920 octombrie 24. Raport al Inspectoratului Muncii Tîrgoviște către Direcția Generală a Muncii referitor la grevele din regiunea petrolieră Dîmbovița.

V/

Dir. Generală a Muncii

No. 24 din 24 Octombrie 1920.

În ziua de 21 Octombrie 1920 declarându-se greva generală la întreprinderile Petrolifere „Internaționala" (580 lucrători), „Astra" (34[illegible]), „Creditul Minier" (99 lucrători) și Steaua (22 lucrători) toate situate în jud. Dâmbovița, în ziua de 22 și 23 m-am transportat la aceste întreprinderi să cercetez cauzele și să încerc deocamdată reluarea lucrului după cum am avut onoarea a vă comunica și cu telegrama No. 17 din 21 Oct. 1920.

Am constatat: La „Internaționala" Delegații lucrătorilor mi-au declarat că lucrătorii de la această întreprindere fiind sindicalizați și afiliați la Uniunea Câmpina, au primit ordin de la această uniune ca în ziua de 21 Oct. la ora 6 a.m. să înceteze lucrul întrucât Centrul a hotărât greva generală.—

Despre motivul grevei mi-au declarat [illegible] de la Centru că nu li s-a satisfăcut cererile din memoriul înaintat acum două luni Ministerului.

La celelalte 3 întreprinderi petrolifere am putut găsi numai un singur delegat care mi-a dat următoarele declarațiuni: Am primit ordin de grevă de la Centru și fiind legați unul de altul a trebuit să executăm.— Protestăm de [illegible] lor nu avem; singurele noastre cereri sunt: 1) Desființarea legii Trancu pentru r. C. de m. 2) Asigurarea la boală și asigurarea în contra accidentelor.—

Am comunicat acestui Delegat că actuala lege a meseriilor fiind în curs de modificare, perfecționarea asigurării [illegible] și în contra accidentelor se va rezolva în curând.— Văzând că delegatul nu cunoaște legea

Pentru perioada 1940—1948 există informaţii asupra repartiţiei culturilor, asupra suprafeţelor de pămînt cultivate şi producţiei agricole obţinute.

Fondul Inspectoratul Cadastral Bucureşti conţine dosarele juridice şi tehnice ale moşiilor expropriate în judeţul Dîmboviţa în perioada 1919—1945.

În acest fond există planuri detailate ale moşiilor expropriate şi ale loturilor atribuite ţăranilor cu ocazia împroprietăririlor din 1921 şi 1945.

O altă categorie de fonduri deţinute de filială o constituie fondurile din domeniul finanţelor, băncilor şi cooperaţiei, categorie din care amintim: Banca comercială şi industrială Tîrgovişte (1911—1947), Banca federală „Mihail Kogălniceanu" Răcari (1913—1945), Banca Românească — sucursala Tîrgovişte (1943—1948), peste 60 de bănci populare şi cooperative săteşti, 13 percepţii comunale şi altele.

Informaţiile cuprinse în documentele acestor fonduri se referă la circulaţia capitalului autohton şi străin, acordarea de mici credite ţărăneşti, înfiinţarea şi activitatea unor mici stabilimente bancare.

FONDURI PERSONALE ŞI FAMILIALE

Filiala păstrează şi documente ce au aparţinut unor persoane sau familii, care au jucat un rol de seamă în viaţa social-culturală a judeţului, grupate în fonduri personale şi familiale, printre care: familia Iacobson — Pietrari, Dumitru Ivănescu — Măneşti, George Dragomireacu — Tîrgovişte, ing. Mihai Constantinescu — Tîrgovişte, Ioan Dalles — Bucşani.

Aceste fonduri oferă informaţii asupra organizării şi evoluţiei unor mari proprietăţi funciare ca: Bucşani, Băleni, Gemenea, Bărbuleţu, Rîu-Alb.

În fondul ing. Mihai Constantinescu există documente privind măsurarea şi ridicarea planului unor moşii din judeţele Dîmboviţa,

Ilfov, Vaslui şi informaţii asupra aplicării reformei agrare din 1945 în unele localităţi ale judeţului Dîmboviţa.

Fondul George Dragomirescu oferă, prin documentele sale, în special fotografii şi corespondenţă, informaţii asupra lucrărilor de alimentare cu apă potabilă a oraşului Tîrgovişte şi asupra începutului exploatării lignitului la minele Şotînga.

Valorosul patrimoniu documentar deţinut de filială se îmbogăţeşte permanent prin preluări de noi documente de la organizaţii şi prin achiziţii şi donaţii de la persoane fizice, fapt care va permite şi în viitor o bază complexă de investigaţii pentru cercetarea istorică.

Bogăţia şi diversitatea imensului tezaur pe care Arhivele Statului îl deţine în depozitele sale, constituie tot atîtea surse pentru cercetarea istoriei pentru că „arhivele sînt — aşa cum arăta un înaintaş al arhivisticii româneşti, Grigore Bengescu — un monument naţional, un templu inviolabil unde se păstrează amintirile trecutului şi dovezile gloriei străbune, unde se întreţine focul sacru şi veşnic al patriotismului". De aici se desprinde în mod cert concepţia cu privire la misiunea pe care o au arhivele, concepţia care a stat la baza întregii sale existenţe şi anume, nu numai adunarea conservarea şi păstrarea documentelor ca un scop în sine, ci şi valorificarea lor, ca o chintesenţă, ca o împlinire a cercetării arhivistice, ca o condiţie a viabilităţii ei.

În acest scop partidul situează permanent în centrul activităţii educative atitudinea de grijă şi respect pentru trecutul istoric al poporului român căci cunoaşterea aprofundată şi exactă a acestuia este necesară atît pentru a cinsti înfăptuirile înaintaşilor cît, mai ales, pentru a trage concluziile ce se impun spre a putea păşi în viitor cu certitudinile confirmate de experienţa cîştigată prin luptă şi sacrificii.

Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. şi îndeosebi „Programul-directivă de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—

1990 şi direcţiile principale pînă în anul 2000" care reprezintă primul program unitar de cercetare din istoria ştiinţei româneşti stabilesc şi pentru lucrătorii din învăţămînt, ştiinţă şi cultură sarcini noi şi mărețe privind valorificarea patrimoniului cultural național.

În acest scop, potrivit prognozei întocmite, filiala Dîmboviţa îşi va îmbogăţi, prin noi preluări, baza documentară cu fonduri documentar-istorice care vor lărgi posibilităţile de investigare a trecutului judeţului nostru. Numai în anii 1981—1985 se vor prelua 150 de fonduri însumînd cca. 1700 m.l. Condiţiile create pentru păstrarea, conservarea şi valorificarea bazei documentare, în special prin construirea unui sediu nou care să corespundă pe deplin acestor necesităţi, cărora li se adaugă, în mod firesc, efortul lucrătorilor filialei pentru administrarea acestui valoros şi unic patrimoniu impun filiala Dîmboviţa a Arhivelor Statului printre instituţiile de prestigiu care, alături de alte instituţii şi aşezăminte de cultură, stau la temelia vieţii culturale a judeţului.

RÉSUMÉ

La micromonographie *La Filiale des Archives de l'Etat*, présente brièvement l'histoire du département de Dîmbovița, lieu à résonance historique, où ont fixé leur résidence, à Tîrgoviște, les voïvodes de la Valachie. On souligne la contribution de la population du département aux grands événements historiques du pays, à l'accomplissement des transformations revolutionnaires pendant les années du socialisme, à l'établissement d'un monde de la justice et de la liberté sociale, on met en évidence les traditions et l'intense vie culturelle du département.

On présente aussi dans l'ouvrage un court historique de l'institution des Archives de l'Etat de Dîmbovița, le soin pour amasser et conserver les documents pendant les trente années dès sa création, l'activité de valorification des documents qu'elle détient.

La micromonographie accorde un large espace à la présentation des principaux fonds et collections archivistiques qu'elle conserve dans ses dépôts. Les courtes présentation des fonds offrent la possibilité de connaître la valeur des documents, étant une invitation de les rechercher. En même temps on souligne le lieu que les Archives occupent au milieu des autres institutions de culture du département dans le procès d'éducation des masses populaires et spécialement de la jeune génération dans l'esprit du patriotisme, de l'amour pour le peuple et le pays, du respect envers le trésor des documents historiques détenus par les Archives.

Tiparul executat la I. P. „13 Decembrie 1918", sub comanda nr. 2/42.

Lei 6